

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
Γεν. Δνση Ανάπτυξης
Γεν. Δνση Αναπτυξιακού
Προγραμματισμού – Περιβάλλοντος
& Υποδομών.**

Ρόδος 29.3.2021

Αρ. Πρ. οικ. 497

Πληροφορίες:

- 1) Π. Βενέρης
Τηλ. 22413 - 64753
Email: p.veneris@rho.pnai.gov.gr
- 2) Αδ. Συμεοπούλου
Τηλ. 22813 62720
Email: adasyme@teemail.gr

Προς: **1. ΠΝΑ πρ. Περιφ. Συμβ.
2. ΠΝΑ, γραμμ. Περιφ.
Συμβουλίου**

Κοιν. 1. Περιφερειάρχη Νοτίου
Αιγαίου.
2. Εκτελεστ. Γραμμ. ΠΝΑ.

Θέμα: **«Αξιολόγηση, Αναθεώρηση και Εξειδίκευση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου Β' φάση Β1 στάδιο». Εισήγηση στο Περιφερειακό Συμβούλιο.**

Σχετ. Το με αρ πρ. ΥΠΕΝ/ΧΩΡΣ/119554/1433/13.1.21 έγγραφο ΥΠΕΝ

Σας διαβιβάζουμε συνημμένα εισήγησή μας που αφορά στην Β' φάση Β1 στάδιο της μελέτης «Αξιολόγηση, Αναθεώρηση και Εξειδίκευση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου», εν όψει της συζήτησης του θέματος στη συνεδρίαση του Περιφ. Συμβ. της 31.3.2021

Η εισήγηση συνδιαμορφώθηκε από τη Γεν. Δνση Ανάπτυξης και τη Γεν. Δνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού – Περιβάλλοντος & Υποδομών, λαμβάνοντας υπ' όψη και τις προτάσεις των Δήμων – φορέων που κατατέθηκαν κατά τη διάρκεια της διαβούλευσης που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος και επισυνάπτονται στην παρούσα.

Ο Προϊστ. της Γεν. Δνσης

Παναγιώτης Βενέρης

**Η Προϊστ. Γεν. Δνσης Αναπτ. Προγραμμ.
Περιβάλλοντος και Υποδομών**

Αδαμαντία Συμεοπούλου

Συνημμένα

Οι προτάσεις – απόψεις των Δήμων - Φορέων

ΕΙΣΗΓΗΣΗ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ) είναι σχέδια στρατηγικού χαρακτήρα τα οποία καθορίζουν τις βασικές προτεραιότητες και στρατηγικές επιλογές για την ολοκληρωμένη και αειφόρο ανάπτυξη σε επίπεδο της Περιφέρειας και δίνουν τις κατευθύνσεις για τη χωρική διάρθρωση των βασικών δικτύων και υπηρεσιών διοικητικής, κοινωνικής και τεχνικής υποδομής. Περιλαμβάνουν επίσης τις κατευθύνσεις και τα προγραμματικά πλαίσια για τη χωροθέτηση των βασικών παραγωγικών δραστηριοτήτων του πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα, τις κατευθύνσεις για τη διάρθρωση του περιφερειακού οικιστικού δικτύου, καθώς και τις βασικές προτεραιότητες για την προστασία, διατήρηση και ανάδειξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της Περιφέρειας. Συνοδεύονται από πρόγραμμα δράσης στο οποίο εξειδικεύονται οι απαιτούμενες για την εφαρμογή τους ενέργειες, ρυθμίσεις και προγράμματα, το κόστος και οι πηγές χρηματοδότησης των προτεινόμενων παρεμβάσεων, καθώς και οι φορείς και το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής των προτεινόμενων μέτρων και δράσεων. Τα σχέδια αυτά αποτελούν δεσμευτικό «οδηγό» για όλα τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού (Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια, Πολεοδομικές Μελέτες κλπ) και ανατροφοδοτούν όλα τα υπερκείμενα (Ειδικά Χωροταξικά Πλαίσια και Εθνικό Χωροταξικό)

Η υπό εξέταση μελέτη "Αξιολόγηση, αναθεώρηση και εξειδίκευση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού & Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ" ανατέθηκε με την υπ' αρ. 42893/18.7.2013 (ορθή επανάληψη 23.7.2013, ΑΔΑ:ΒΛΒΠΟ-Δ91) απόφαση ΥΠΕΝ, στους συμπράττοντες μελετητές: Γεώργιο Τσεκούρα, Msc Χωροτάκτη – Πολεοδόμο – Μηχ/κό Περιφερειακής Ανάπτυξης, νόμιμο εκπρόσωπο και συντονιστή, Κων/νο Δημόπουλο, Αρχιτέκτονα Μηχανικό – Πολεοδόμο – Χωροτάκτη Θεόδωρο Μαυρογεώργη Πολιτικό Μηχανικό – Συγκοινωνιολόγο – Περιβαλλοντολόγο. Το σχετικό Ιδιωτικό Συμφωνητικό μεταξύ του ΥΠΕΚΑ / Γενική Γραμματεία Χωροταξίας και Αστικού Περιβάλλοντος / Διεύθυνση Χωροταξίας (Εργοδότη) και των Συμπραττόντων Μελετητών υπεγράφη την 27η Σεπτεμβρίου 2013. Η μελέτη εκπονείται σύμφωνα με τις αναλυτικές προδιαγραφές της Δ/σης Χωροταξίας του ΥΠΕΚΑ (ΦΕΚ 45/ ΑΑΠ/ 17.03.2011) και την εφαρμοστέα νομοθεσία τηρώντας τους ισχύοντες Ελληνικούς και Ευρωπαϊκούς (Κοινοτικούς) Νόμους και Κανονισμούς κατά τον χρόνο εκπόνησής της.

2. ΚΥΡΙΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ – ΑΞΟΝΕΣ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

2.1. Σκοποί

Οι βασικοί σκοποί του Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου (ΠΧΠ) της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου σύμφωνα με τη μελέτη συνίστανται:

- ▶ Στην απόκτηση ενός επικαιροποιημένου ολοκληρωμένου χωρο-αναπτυξιακού Σχεδίου της Περιφέρειας, με αναπτυξιακές - οικονομικές, χωροταξικές - περιβαλλοντικές και πολεοδομικές - οικιστικές κατευθύνσεις σε χρονικό ορίζοντα δεκαπενταετίας.
- ▶ Στην ανάδειξη της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου συνολικά και κάθε διακριτής μονάδας αυτοτελώς σε έναν αξιοβίωτο τόπο μόνιμης διαβίωσης για διάφορες κοινωνικοοικονομικές πληθυσμιακές ομάδες. Ο στόχος αυτός αποτελεί συνισταμένη ειδικών στόχων και επιδιώξεων που απορρέουν από την διέπουσα «φιλοσοφία» της αιφόρου ανάπτυξης, ενώ ταυτόχρονα συμβάλλει στην επίτευξη προγραμματικών στόχων που εμπεριέχονται στην ευρωπαϊκή αναπτυξιακή πολιτική. Η επίτευξη του σκοπού αυτού προϋποθέτει την διατήρηση και συνετή διαχείριση των φυσικών, πολιτιστικών και παραγωγικών πόρων και την συνεχή επιμόρφωση και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.

2.2. Γενικοί και ειδικοί στόχοι

Επιμέρους στόχοι που υποστηρίζουν την αιφορική εξελικτική πορεία της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου και την εφαρμοσιμότητα / αποτελεσματικότητα του ΠΧΠ είναι οι ακόλουθοι:

- ▶ Ενίσχυση της εξωστρέφειας και ανταγωνιστικότητας της Περιφέρειας σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, μέσω της μεταστροφής των αδυναμιών που συνεπάγεται η νησιωτικότητα σε συγκριτικά πλεονεκτήματα και της περαιτέρω ενδυνάμωσης πόλων διεθνούς αναγνωρισιμότητας.
- ▶ Σταδιακή ελαχιστοποίηση των εξαρτήσεων και προσέγγιση της αυτάρκειας σε ορισμένους τομείς.
- ▶ Ανάπτυξη εσωτερικών δικτύων συνεργασίας / συμπληρωματικής λειτουργίας, με έμφαση στη μείωση της αναποτελεσματικότητας και την εξοικονόμηση ανθρώπινων και άλλων πόρων και απώτερο στόχο την άμβλυση των ενδοπεριφερειακών και ενδονησιωτικών ανισοτήτων (κοινωνική και οικονομική συνοχή). Η εδαφική συνοχή εκ των πραγμάτων είναι ανέφικτη στο νησιωτικό χώρο.
- ▶ Αποδοτική χρήση όλων των φυσικών και πολιτισμικών πόρων της Περιφέρειας με γνώμονα το μέγιστο βαθμό προστασίας και διατήρησης της βιοποικιλότητας αυτού του κεφαλαίου και την καθιέρωση δυναμικών δεικτών παρακολούθησης.
- ▶ Θωράκιση έναντι της περιβαλλοντικής τρωτότητας (ενδεικτικά: ανύψωση στάθμης θαλασσών, ερημοποίηση, μείωση βιοποικιλότητας – ξενικά είδη,

έκθεση σε κινδύνους π.χ. τσουνάμι, σεισμούς, πλημμύρες, πυρκαγιές, ρύπανση / μόλυνση), οφειλόμενης σε εξωγενείς και ενδογενείς παράγοντες, φυσικούς και ανθρωπογενείς.

- ▶ Αναβάθμιση και ανάδειξη φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.
- ▶ Ενίσχυση του ρόλου του Νοτίου Αιγαίου ως κορυφαίου προορισμού του τουρισμού εμπειρίας παγκοσμίως, μέσω της υιοθέτησης μιας στρατηγικής βιώσιμης ανάπτυξης, διαφοροποίησης του προϊόντος και δημιουργίας ταυτότητας προορισμού.
- ▶ Προώθηση, κατά προτεραιότητα, της έρευνας και εφαρμογής καινοτομικών μεθόδων στους τομείς:
 - της εργασίας, ιδιαίτερα κατά τους χειμερινούς μήνες
 - της πρωτογενούς δραστηριότητας, με σκοπό την αύξηση της παραγωγικότητας
 - της παραγωγής (μορφές, συνδυαστικότητα, τεχνολογίες) και διαχείρισης (εξοικονόμηση) ενέργειας
 - της χρήσης των υδατικών πόρων
 - της επεξεργασίας / διαχείρισης υγρών και στερεών αποβλήτων
 - της προστασίας της ακτογραμμής και της διαχείρισης της παράκτιας ζώνης
 - της διαχείρισης του θαλάσσιου χώρου.
- ▶ Διάδοση / διείσδυση και διεύρυνση του φάσματος των εφαρμογών της τηλεματικής (ΤΠΕ), με έμφαση στους τομείς της υγείας (τηλεϊατρική), της εκπαίδευσης, της διοίκησης και των υπηρεσιών, του αγροδιατροφικού τομέα, της μεταποίησης, του εμπορίου και του τουρισμού / Ανάπτυξη κέντρων τηλεργασίας.
- ▶ Έξυπνη εξειδίκευση.
- ▶ Δημιουργία ικανοποιητικών συνθηκών για τη στήριξη της επιχειρηματικότητας και προσανατολισμός αυτής σε καινοτομικές κατευθύνσεις, ιδιαίτερα σε κλάδους με ισχυρή παρουσία και συγκριτικά πλεονεκτήματα του συγκεκριμένου χώρου (πρωτογενής τομέας / τοπικά προϊόντα ΠΟΠ, ΠΓΕ, βιολογικά, ειδικές μορφές τουρισμού).
- ▶ Συμβολή στη βελτιστοποίηση της σχέσης μεταξύ των τριών βασικών στόχων του αειφορικού χωροταξικού σχεδιασμού: ισόρροπη ανταγωνιστικότητα - ανάπτυξη, κοινωνική - οικονομική συνοχή, περιβαλλοντική προστασία (βιώσιμη διαχείριση).
- ▶ Ενσωμάτωση της προστασίας του περιβάλλοντος και του τοπίου σε όλες τις επιμέρους πολιτικές με χωρική διάσταση.
- ▶ Προώθηση της σύζευξης του οικονομικού - χωρικού σχεδιασμού, στη συγκυρία της τρέχουσας (2014-2020) και της νέας προγραμματικής περιόδου (2021-2027), με απώτερο στόχο την αποτελεσματικότερη οριζόντια διασύνδεση των τομεακών πολιτικών και τη βελτιστοποίηση της συνέργειας των χρηματοδοτούμενων δράσεων / έργων.
- ▶ Εναρμόνιση και ανάδραση (προτάσεις τροποποίησης) με τα ισχύοντα υπερκείμενα Πλαίσια [Γενικό (ΦΕΚ 128/Α'/3.07.2008) και Ειδικά Πλαίσια για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΦΕΚ 2464/Β'/03.12.2008), τη Βιομηχανία (ΦΕΚ 151/ΑΑΠ/13.04.2009), τις Υδατοκαλλιέργειες (ΦΕΚ

2505/Β'/4.11.2011), τα Καταστήματα Κράτησης (ΦΕΚ 1575/Β'/28.11.2001), τα οποία θεσμοθετήθηκαν σε μεταγενέστερο χρόνο. Παροχή μεθοδολογικού και κατευθυντήριου πλαισίου στα εκπονούμενα Νέο Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο για τον Τουρισμό, Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο για τις Ορυκτές Πρώτες Ύλες και το προγραμματιζόμενο προς αναθεώρηση ΕΠΧΣΑΑ για τις ΑΠΕ.

- ▶ Παροχή πλαισίου κατευθύνσεων στα υποκείμενα επίπεδα χωρικού σχεδιασμού και σε προγράμματα / σχέδια / επενδύσεις με χωρική διάσταση.

2.3. Πρότυπο χωρικής ανάπτυξης Κατευθυντήριες επιλογές

Το ΠΧΠ καλείται να υποστηρίξει τη δυναμική ανταπόκριση της Περιφέρειας στις νέες προκλήσεις του ευρωπαϊκού γίγνεσθαι, στο πλαίσιο της Στρατηγικής για Έξυπνη, Διατηρήσιμη και Χωρίς Αποκλεισμούς Ανάπτυξη -ΕΥΡΩΠΗ 2020-, εντείνοντας τις προσπάθειες για την ενίσχυση της αναγνωρισιμότητας της Περιφέρειας και, κατ' επέκταση, του ρόλου της σε διαμορφωμένες μακροπεριφέρειες και δομές συνεργασίας στη βάση γεωγραφικών ιδιαιτεροτήτων.

Η χωρική οργάνωση βασικών λειτουργιών και οικονομικών δραστηριοτήτων και η πρόβλεψη για την ορθολογική τους ανάπτυξη και συσχέτιση στοχεύουν στη δημιουργία των προϋποθέσεων ώστε η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου να ανταποκριθεί στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό στον περιγραφέντα ρόλο της στο εθνικό και το ευρωπαϊκό χωρικό σύστημα.

Έτσι, διαμορφώνεται το ακόλουθο κατευθυντήριο πλαίσιο:

- ▶ Βελτιστοποίηση της αξιοποίησης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων
- ▶ Έμφαση σε τομείς οι οποίοι αποδεδειγμένα πρωτοστατούν στη δημιουργία υψηλού ΑΠΠ
- ▶ Προσανατολισμός σε εξωστρεφείς δραστηριότητες και ισχυροποίηση της παγκόσμιας θέσης την οποία καταλαμβάνει μέχρι σήμερα ως προς την ελκυστικότητα
- ▶ Συγκράτηση / σταθεροποίηση πληθυσμού, με προτεραιότητα στη βελτίωση της προσπελασιμότητας και της προσβασιμότητας σε υπηρεσίες υγείας και εκπαίδευσης
- ▶ Διατήρηση φυσικού αποθέματος / υιοθέτηση της αρχής της «συμπαγούς πόλης» / έλεγχος πολεοδομικής και οικιστικής ανάπτυξης
- ▶ Διαφύλαξη και ανάδειξη περιβάλλοντος (φυσικού – πολιτισμικού – τοπιακού) μέσω ολοκληρωμένου χωρικού σχεδιασμού, αειφορικής διαχείρισης περιβαλλοντικών πόρων, δημιουργίας κατάλληλων τεχνικών υποδομών και δομών
- ▶ Βελτίωση κοινωνικής και οικονομικής συνοχής
- ▶ Υιοθέτηση καινοτόμων προσεγγίσεων στον σχεδιασμό, εφαρμογή και χρηματοδότηση των τομέων της ανάπτυξης.
- ▶ Κινητοποίηση του νησιωτικού πληθυσμού και καλλιέργεια του αισθήματος κοινής ευθύνης.

Το πλαίσιο αυτό θα υποστηρίξει την πραγμάτωση του οράματος για την μεσο-μακροπρόθεσμη ανάδειξη της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου συνολικά και κάθε διακριτής μονάδας αυτοτελώς σε έναν αξιοβίωτο τόπο μόνιμης διαβίωσης για διάφορες κοινωνικοοικονομικές πληθυσμιακές ομάδες. Ο στόχος αυτός αποτελεί συνισταμένη ειδικών στόχων και επιδιώξεων που απορρέουν από την διέπουσα «φιλοσοφία» της αειφόρου ανάπτυξης, ενώ ταυτόχρονα συμβάλλει στην επίτευξη προγραμματικών στόχων που εμπεριέχονται στην ευρωπαϊκή αναπτυξιακή πολιτική.

Η μετουσίωση της υπό διαμόρφωση **νησιωτικής πολιτικής** σε εξειδικευμένο στοχευμένο πλαίσιο και η ενσωμάτωσή της στις τομειακές πολιτικές θα δράσει επικουρικά στην σταδιακή μεταστροφή των «αδυναμιών» του νησιωτικού χώρου σε συγκριτικό πλεονέκτημα υπό το πρίσμα των αρχών της αειφόρου ανάπτυξης. Προφανώς, η εφαρμοσιμότητα (εύρος, χρονική αμεσότητα) αυτής της δυνατότητας είναι συνάρτηση των ιδιαίτερων τοπικών συνθηκών.

Η αειφορική προσέγγιση θα πρέπει να αποτελεί επίκεντρο και υπερκείμενο παράγοντα του προγραμματικού σχεδιασμού σε οποιαδήποτε χωρική κλίμακα και θεματική, επιδιώκοντας την βελτιστοποίηση της σχέσης μεταξύ των τριών βασικών στόχων του αειφορικού χωροταξικού σχεδιασμού: ισόρροπη ανταγωνιστικότητα - ανάπτυξη, κοινωνική - οικονομική συνοχή, περιβαλλοντική προστασία (βιώσιμη διαχείριση).

Επιπρόσθετα, ο **προσδιορισμός:**

- της **Φέρουσας Ικανότητας** (Φ.Ι.) του χώρου, οριζόμενης ως συνιστώσας των αλληλεπιδράσεων και αλληλεξαρτήσεων του περιβαλλοντικού, οικονομικού και κοινωνικού χώρου και
- της χωρητικότητας, οριζόμενης ως το μέγεθος χρήσης του χώρου το οποίο διασφαλίζει ελκυστικότητα και άνεση

αποτελεί βασικό εργαλείο του σχεδιασμού, πρωτίστως, για την αποφυγή σοβαρών και μη ανατάξιμων συνεπειών (υποβάθμιση ή/και εξάντληση πόρων) σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα, αλλά και για τη διασφάλιση υψηλού επιπέδου ποιότητας ζωής και τουριστικών πόρων / υπηρεσιών οι οποίες συνεπάγονται αύξηση οικονομικού και κοινωνικού οφέλους με μείωση περιβαλλοντικού κόστους.

Στην παρούσα μελέτη:

Αξιολογείται – ιεραρχείται το οικιστικό δίκτυο προτείνοντας την αναβάθμιση ορισμένων πόλων ανάπτυξης του νησιωτικού συμπλέγματος σε σχέση με τα όσα προβλέπονται στο Εθνικό Χωροταξικό.

Έτσι, προτείνεται η:

- κατάταξη Ερμούπολης και πόλης Ρόδου στους πρωτεύοντες εθνικούς πόλους (2^ο επίπεδο)
- κατάταξη πόλης Κω και Νάξου (Χώρας) στους δευτερεύοντες εθνικούς πόλους (3^ο επίπεδο)

- κατάταξη Πάρου (Παροικιάς), Καλύμνου (Ποθαία – Χωριό), Μυκόνου (Χώρας) και Θήρας (Φηρών) στους λοιπούς εθνικούς πόλους (4^ο επίπεδο)
- κατάταξη του διπόλου Αγ. Μαρίνα – Λακκί Λέρου στα άλλα σημαντικά κέντρα (5^ο επίπεδο).
- ✓ κατάταξη Πάτμου, Αρχαγγέλου, Εμπωνα, Αντιμάχειας στο 6^ο επίπεδο, ως κέντρο ενδοπεριφερειακής ενότητας η Πάτμος και ως κέντρα ενδονησιωτικών ενοτήτων τα άλλα τρία.

Παράλληλα προσδιορίζεται σαν **κατεύθυνση ανάπτυξης** στον οικιστικό τομέα αυτή της «**συμπαγούς πόλης**» με ταυτόχρονη αποθάρρυνση της διάσπαρτης δόμησης.

Κύρια επιλογή της μελέτης είναι η δημιουργία αναπτυξιακών ενότητες νησιών ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους ως ακολούθως:

α. Ομάδα I

Νησιά, με σχετικά μικρή γεωγραφική έκταση, τα οποία αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα ανάπτυξης, πολλά εκ των οποίων χαρακτηρίζονται από διακυμάνσεις πληθυσμού, σοβαρές ελλείψεις σε υποδομές, ελάχιστο βαθμό αξιοποίησης των πόρων τους ή περιορισμένους (ποσοτικά και ποιοτικά) πόρους και αισθητή γεωγραφική απομόνωση.

β. Ομάδα II

Νησιά που αναπτύσσονται τουριστικά, ενώ παράλληλα διαθέτουν και άλλες παραγωγικές δραστηριότητες και εκμεταλλεύσιμους πόρους. Σ' αυτά η έμφαση πρέπει να δοθεί σε δράσεις που σκοπό έχουν την αντιμετώπιση των συγκρούσεων μεταξύ των δραστηριοτήτων και την αποτροπή της εξάρτησής τους από τη μονόπλευρη τουριστική ανάπτυξη.

γ. Ομάδα III

Νησιά με σημαντική τουριστική δραστηριότητα όχι μόνο σε Περιφερειακό αλλά και σε Εθνικό και Κοινοτικό επίπεδο, με αυξανόμενες περιβαλλοντικές πιέσεις, πληθυσμιακή αύξηση και συγκέντρωση, με άμεση ανάγκη ελέγχου του είδους της ανάπτυξής τους.

ΟΜΑΔΑ I		
ΑΓΑΘΟΝΗΣΙ	ΚΑΣΟΣ	ΣΙΚΙΝΟΣ
ΑΝΑΦΗ	ΚΙΜΩΛΟΣ	ΣΧΟΙΝΟΥΣΑ
ΑΝΤΙΠΑΡΟΣ	ΚΟΥΦΟΝΗΣΙΑ	ΤΕΛΕΝΔΟΣ
ΑΡΚΟΙ	ΛΕΙΨΟΙ	ΤΗΛΟΣ
ΔΟΝΟΥΣΑ	ΜΕΓΙΣΤΗ	ΧΑΛΚΗ
ΗΡΑΚΛΕΙΑ	ΝΙΣΥΡΟΣ	ΨΕΡΙΜΟΣ
ΘΗΡΑΣΙΑ		
ΟΜΑΔΑ II		
ΑΜΟΡΓΟΣ	ΚΕΑ	ΣΕΡΙΦΟΣ
ΑΝΔΡΟΣ	ΚΥΘΝΟΣ	ΣΙΦΝΟΣ
ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑ	ΛΕΡΟΣ	ΣΥΜΗ
ΙΟΣ	ΜΗΛΟΣ	ΤΗΝΟΣ

ΚΑΛΥΜΝΟΣ ΚΑΡΠΑΘΟΣ	ΠΑΤΜΟΣ	ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΣ
ΟΜΑΔΑ ΙΙΙ		
ΘΗΡΑ ΚΩΣ ΜΥΚΟΝΟΣ	ΝΑΞΟΣ ΠΑΡΟΣ	ΡΟΔΟΣ ΣΥΡΟΣ
ΟΜΑΔΑ ΝΗΣΙΩΝ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΑ ΜΙΚΡΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΟΥ ΜΕΓΕΘΟΥΣ, ΠΕΡΙΟΔΙΚΗΣ ΚΑΤΟΙΚΗΣΗΣ, ΑΚΑΤΟΙΚΗΤΑ, ΝΗΣΙΔΕΣ & ΒΡΑΧΟΝΗΣΙΔΕΣ, ΝΗΣΙΑ / ΝΗΣΙΔΕΣ ΜΕ ΕΙΔΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ – Ενδεικτικά:		
ΑΛΙΜΙΑ ΓΥΑΛΙ ΓΥΑΡΟΣ ΔΑΣΚΑΛΙΟ ΔΕΣΠΟΤΙΚΟ ΔΗΛΟΣ ΚΑΛΟΛΙΜΝΟΣ ΚΕΡΟΣ	ΚΑΤΩ ΑΝΤΙΚΕΡΙ ΚΑΤΩ ΚΟΥΦΟΝΗΣΙ ΚΙΝΑΡΟΣ ΚΟΥΛΟΥΝΔΡΟΣ ΛΕΒΙΘΑ ΜΑΚΡΟΝΗΣΟΣ ΜΑΡΑΘΟΣ ΠΛΑΤΗ	ΠΟΛΥΑΙΓΟΣ ΡΗΝΕΙΑ ΡΩ ΣΑΡΙΑ ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΦΑΡΜΑΚΟΝΗΣΙ Λοιπές νησίδες & βραχονησίδες

Επίσης:

Αναλύονται οι παραγωγικοί τομείς (Α΄ γενής, Β΄ γενής, Γ΄ γενής) και προτείνονται στρατηγικές επιλογές.

Στον πρωτογενή τομέα:

- ▶ **Θεμελιώδη αρχή στην προσέγγιση της χωρικής διάστασης του πρωτογενή τομέα συνιστά η διαφύλαξη των φυσικών υποδοχέων.**
- ▶ **Στον τομέα της αλιείας ως κεντρικός στόχος** τίθεται η προώθηση της αειφορικής αλιείας αυτοτελώς και σε συνέργεια με τον τουρισμό και τη μεταποίηση
- ▶ Στις **υδατοκαλλιέργειες** μεταξύ των άλλων προτείνεται προώθηση του σχεδιασμού συστήματος παρακολούθησης, η δημιουργία αποτελεσματικών ελεγκτικών μηχανισμών για την παρακολούθηση της επιβάρυνσης του περιβάλλοντος

Στο **δευτερογενή τομέα** δίνονται κατευθύνσεις για την εξόρυξη, για τη βιομηχανία – βιοτεχνία και μεταποίησης **Ως γενική κατεύθυνση τίθεται η ενίσχυση του κλάδου της μεταποίησης** με βελτιστοποίηση της διασύνδεσης με τον πρωτογενή και τριτογενή –κυρίως τον τουρισμό- τομέα, ενώ προωθείται η ίδρυση και λειτουργία οργανωμένων υποδοχέων.

Στον **τριτογενή τομέα - τουρισμό** ως κύριοι άξονες τίθενται:

- ▶ η αυστηρή ρύθμιση συγκρούσεων και ασυμβατότητας χρήσεων γης και θαλάσσιου χώρου και δραστηριοτήτων, εντός οικιστικών περιοχών, στο αγροτικό περιβάλλον συμπεριλαμβανομένης της παράκτιας ζώνης,
- ▶ η σταδιακή εφαρμογή ελέγχου παραμέτρων χωρητικότητας και φέρουσας ικανότητας με ποσοτικοποιημένες μεθόδους, με συνεχή εμπλουτισμό των μετρούμενων μεγεθών,
- ▶ η εξασφάλιση ασφαλούς πρόσβασης και διακίνησης στα νησιά,
- ▶ ο μετριασμός παρενεργειών από εσωτερικές μεταφορές αγαθών και ανθρώπων
- ▶ η προστασία φυσικών και πολιτιστικών πόρων,
- ▶ η θεσμοθέτηση τοπικών κανονισμών στην περίπτωση κενών και αστοχιών στην υπερκείμενη νομοθεσία.

Οριοθετούνται επίσης οι ακόλουθες ενότητες **και δίδονται κατευθύνσεις όρων δόμησης.**

1. Ζώνες Ποιοτικής Αναβάθμισης Εντατικών Τουριστικών Δραστηριοτήτων.

Στις ζώνες αυτές εντάσσονται τμήματα νησιών ή νησιά, χαρακτηριζόμενα ως τουριστικά ανεπτυγμένες περιοχές / καθιερωμένοι προορισμοί, με βάση τον μαζικό τουρισμό διακοπών, με έντονη διείσδυση της οικιστικής – τουριστικής δραστηριότητας στον φυσικό και αγροτικό χώρο. Κύρια κατεύθυνση η εκπόνηση μελετών φέρουσας ικανότητας και ο εκσυγχρονισμός υφιστάμενων υποδομών με αντίστοιχο περιορισμό νέων ξενοδοχειακών υποδομών.

Όσον αφορά στους όρους δόμησης δίδονται οι εξής κατευθύνσεις.

Νησιά Ομάδας III & II

- παράκτιες περιοχές: ελάχιστη αρτιότητα 12 στρ., μέγιστη πυκνότητα 8 και 9 κλίνες/στρέμμα για ξενοδοχεία 5 και 4 αστέρων, αντιστοίχως.
- υπόλοιπος χώρος: ελάχιστη αρτιότητα 10 στρ. μέγιστη πυκνότητα 8, 9 και 10 κλίνες/στρέμμα για ξενοδοχεία 5, 4 και 3 αστέρων, αντιστοίχως.

2. Ζώνες ελέγχου διάχυσης της τουριστικής ανάπτυξης. Στις ζώνες αυτές εντάσσονται αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές με ορατές ή διαφαινόμενες τάσεις εντατικοποίησης. Κύρια κατεύθυνση η αναβάθμιση και η διεύρυνση του φάσματος μορφών τουρισμού

Όσον αφορά στους όρους δόμησης δίδονται οι κατευθύνσεις.

Νησιά Ομάδας III

- παράκτιες περιοχές: ελάχιστη αρτιότητα 12 στρ., μέγιστη πυκνότητα 8 και 9 κλίνες/στρέμμα για ξενοδοχεία 5 και 4 αστέρων, αντιστοίχως.
- υπόλοιπος χώρος: ελάχιστη αρτιότητα 10 στρ. μέγιστη πυκνότητα 8, 9 και 10 κλίνες/στρέμμα για ξενοδοχεία 5, 4 και 3 αστέρων, αντιστοίχως.

Νησιά Ομάδας II

- παράκτιες περιοχές: ελάχιστη αρτιότητα 10 στρ., μέγιστη πυκνότητα 7 και 8 κλίνες/στρέμμα για ξενοδοχεία 5 και 4 αστέρων, αντιστοίχως. υπόλοιπος

χώρος: ελάχιστη αρτιότητα 10 στρ. μέγιστη πυκνότητα 8, 9 και 10 κλίνες/στρέμμα για ξενοδοχεία 5, 4 και 3 αστέρων, αντιστοίχως.

Νησιά Ομάδας I

- ελάχιστη αρτιότητα 10 στρ., μέγιστη πυκνότητα 7 και 8 κλίνες/στρέμμα για ξενοδοχεία 5 και 4 αστέρων, αντιστοίχως.

3. Περιοχές ήπιας ειδικής τουριστικής ανάπτυξης / πολυδραστηριότητας. Στη Ζώνη αυτή εντάσσεται ο λοιπός νησιωτικός χώρος του Νοτίου Αιγαίου, με γενικό στόχο την ανάπτυξη ήπιας και ελεγχόμενης τουριστικής δραστηριότητας συμβατής και αναμεμιγμένης με άλλες χρήσεις και δραστηριότητες, Ενισχύονται κατά προτεραιότητα πρωτοβουλίες και επενδύσεις για την ανάπτυξη ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού και συμπληρωματικών δραστηριοτήτων.

Όσον αφορά στους όρους δόμησης δίδονται οι κατευθύνσεις.

Νησιά Ομάδας I

- ελάχιστη αρτιότητα 8 στρ., μέγιστη πυκνότητα 7, 8 & 9 κλίνες/στρέμμα για ξενοδοχεία 5, 4 & 3 αστέρων, αντιστοίχως.

Νησιά Ομάδας III & II

- ελάχιστη αρτιότητα 10 στρ., μέγιστη πυκνότητα 7, 8 & 9 κλίνες/στρέμμα για ξενοδοχεία 5, 4 & 3 αστέρων, αντιστοίχως.

4. Περιοχές Ειδικών δράσεων και μορφών τουρισμού Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται νησιά ή/και συγκεκριμένες περιοχές / τόποι, όπου αναπτύσσονται ιδιαίτερης σημασίας εμβληματικοί πόλοι έλξης ειδικών μορφών και δράσεων τουρισμού Για τις περιοχές και τις θέσεις που συνθέτουν το δίκτυο αυτό θα προβλέπονται ειδικοί όροι δόμησης και ανάπτυξης υποδομών, καθώς και ειδικοί περιβαλλοντικοί όροι προστασίας ανάλογα με το είδος και τη μορφή της αναπτυσσόμενης τουριστικής δραστηριότητας.

5. Ακατοίκητα νησιά και βραχονησίδες, νησιά εξαιρετικά μικρού πληθυσμιακού μεγέθους ή/και περιοδικής κατοίκησης. Μεταξύ άλλων προτείνεται, άμεσα, η ένταξή τους στα δίκτυα ειδικών εναλλακτικών μορφών τουρισμού με επίκεντρο τη φύση και τον πολιτισμό και θαλάσσιου τουρισμού.

Στη συνέχεια:

- ▶ **Αναλύονται οι μεταφορές** σαν κομβικό κεφάλαιο για τη βιωσιμότητα και **κατηγοριοποιούνται οι αντίστοιχοι λιμένες αναβαθμιζόμενοι σε πολλές των περιπτώσεων σε σχέση με το εθνικό χωροταξικό.**
- ▶ **Αναλύονται οι φυσικοί και πολιτιστικοί πόροι** προσδιορίζοντας τους κεντρικούς άξονες διαχείρισής τους.
- ▶ **Προσδιορίζονται σενάρια πληθυσμιακής εξέλιξης** με στόχο την επιδίωξη μιας εύρωστης, δημογραφικά, πληθυσμιακής βάσης και η

σταδιακή άμβλυνση των ενδοπεριφερειακών δημογραφικών ανισορροπιών

- ▶ **Προτείνονται δράσεις για την απασχόληση και την ανεργία**
- ▶ **Εισάγεται η έννοια του δικτύου νησιών** επιδιώκοντας την επίτευξη οικονομιών κλίμακας. Ως δίκτυα νησιών αναγνωρίζονται: Άνδρος – Τήνος – Σύρος, Σύρος – Τήνος – Μύκονος, Κέα - Κύθνος – Σέριφος – Σίφνος, Αντίπαρος – Πάρος – Νάξος, Θήρα – Θηρασία – Ανάφη, Κίμωλος – Μήλος, Ιος – Σίκινος – Φολέγανδρος, Σχοινούσσα – Κουφονήσι – Ηρακλεία – Δονούσα – Νάξος – Αμοργός, Κάσος – Κάρπαθος, Σύμη – Χάλκη – Τήλος - Ρόδος, Τήλος – Κως – Νίσυρος, Τέλενδος – Κάλυμνος – Ψέριμος, Λέρος – Πάτμος – Λειψοί – Αρκοί – Μαράθι – Αγαθονήσι, Λέρος – Κάλυμνος.
- ▶ Εξειδικεύεται η θέση και ο ρόλος των αστικών και λοιπών κύριων οικιστικών κέντρων έτσι ώστε στην προοπτική της δεκαπενταετίας (χρονικός ορίζων εφαρμογής του ΠΧΠ) να αποκτήσουν μια νέα διεθνώς αναγνωρίσιμη - ανταγωνιστική ταυτότητα, συνυφασμένη με την παρουσία υποστηρικτικών αναπτυξιακών χαρακτηριστικών.
 - ✓ **Ερμούπολη:** περιφερειακό διοικητικό – εμπορικό κέντρο / πρωτεύων εθνικός πόλος πολιτισμού - επιστημών – καινοτομίας – επιχειρηματικότητας - ναυπηγοεπισκευαστική βάση βαρέως τύπου με έμφαση σε σκάφη ειδικών μορφών θαλάσσιου τουρισμού και αναψυχής, με δυναμικό διεθνούς εμβέλειας.
 - ✓ **Ρόδος:** διοικητικό – οικονομικό κέντρο / πρωτεύων εθνικός πόλος τουρισμού - πολιτισμού - επιστημών – καινοτομίας – επιχειρηματικότητας, διεθνούς εμβέλειας και αναγνωρισιμότητας
 - ✓ **Κως:** διοικητικό – οικονομικό κέντρο / δευτερεύων εθνικός πόλος – τουριστικό και πολιτιστικό κέντρο βορείων Δωδεκανήσων, με διεθνή ακτινοβολία
 - ✓ **Χώρα Νάξου:** διοικητικό – οικονομικό – παραγωγικό κέντρο / δευτερεύων εθνικός πόλος – τουριστικό και πολιτιστικό κέντρο, με διεθνή ακτινοβολία
- ▶ Ορίζονται ως **πόλοι ειδικής σημασίας σε εθνικό επίπεδο** οι:
 - ✓ **Θήρα:** εμβληματικός πόλος πολιτισμού – γεωεπιστημών – τουρισμού. Ενίσχυση του ιδιαίτερου φυσικού, πολιτιστικού και ανθρώπινου κεφαλαίου της περιοχής καθώς και της υποδομής του Δήμου με σκοπό τη διαρκή βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής κατάστασης των κατοίκων του. Ποιότητα στο τουριστικό και πολιτιστικό προϊόν σε συνθήκες αειφορίας.
 - ✓ **Κάλυμνος (Ποθαία – Χωριό):** σύγχρονο και αποτελεσματικό Διοικητικό Κέντρο της Περιφερειακής Ενότητας Καλύμνου, με καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη της Περιφέρειας ως κέντρο επιχειρηματικότητας, σημαντικό κέντρο υποστήριξης της αλιευτικής δραστηριότητας στο Νότιο Αιγαίο, πόλος προσέλκυσης επενδύσεων, προορισμός εναλλακτικού τουρισμού, κέντρο ανεφοδιασμού (transit) ποντοπόρων πλοίων.

- ✓ **Μύκονος:** παγκόσμιας αναγνωρισιμότητας τουριστικός πόλος με σταθερή διαχρονική αξία. Προσαρμογή στη ζήτηση - διατήρηση και συνεχής βελτίωση των υπηρεσιών και των υποδομών.
 - ✓ **Παροικία:** πόλος πολιτισμού (με ανιχνεύσιμη ιστορικότητα και ιδιαίτερη πολιτιστική ταυτότητα) - τουρισμού. Διατήρηση αναπτυξιακής φυσιογνωμίας του Δήμου με έμφαση στην προστασία και ανάδειξη του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος στην κατεύθυνση της αειφόρου και βιώσιμης ανάπτυξης, με παράλληλη εξασφάλιση της μέγιστης δυνατής παροχής υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας για τους κατοίκους αλλά και για τους επισκέπτες.
- Ορίζονται ως **κέντρα / πόλοι υπερτοπικής εμβέλειας και ενισχυμένου επιπέδου** οι:
- ✓ **Ανδρος:** κέντρο σύγχρονου πολιτισμού, τουρισμού (με έμφαση στις ειδικές μορφές) και αγροτικής οικονομίας, έρευνας και εκπαίδευσης στον τομέα της ναυτιλίας, προαγωγής πρότυπων δράσεων / εφαρμογών στην παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ.
 - ✓ **Κάρπαθος:** δευτερεύον διοικητικό κέντρο, με στρατηγική σημασία λόγω θέσης ως προς τις διαπεριφερειακές συνεργασίες με την Κρήτη και τα μικρασιατικά παράλια, με προωθούμενη συμπληρωματικότητα οικονομικών δραστηριοτήτων, κέντρο λαογραφικών μελετών.
 - ✓ **Πάτμος:** κέντρο ενδοπεριφερειακής ενότητας και με παγκόσμια αναγνωρισιμότητα ως κέντρο χριστιανισμού, πόλος θρησκευτικού και θαλάσσιου τουρισμού.
 - ✓ **Τήνος:** κέντρο αγροτικής οικονομίας - πολιτισμού / τουρισμού, εμβληματικός προσκηνυματικός τόπος για την ορθοδοξία, κέντρο μαρμαροτεχνίας, ποιοτικός τόπος κατοικίας και εργασίας με διακριτή πολιτιστική και παραγωγική ταυτότητα.
 - ✓ **Ιαλυσσός:** περιαστικός και τουριστικός πόλος.
 - ✓ δίπολο **Αδάμαντας – Πλάκα:** κέντρο μεταλλευτικής δραστηριότητας (με μοναδικούς παγκοσμίου αξίας ορυκτούς πόρους), ερευνών, ενισχυόμενος πόλος τουρισμού.
 - ✓ δίπολο **Ιουλίδα – Κορησσία:** ενδοπεριφερειακό κέντρο τουρισμού – παραθερισμού και σε άμεση συσχέτιση με την περιφέρεια Αττικής
 - ✓ δίπολο **Αγ. Μαρίνα – Λακκί:** πόλος πολιτισμού – τουρισμού με ιδιαίτερη ταυτότητα ως προς τη σύγχρονη ιστορία, με προωθούμενη συμπληρωματικότητα οικονομικών δραστηριοτήτων.

Βασική κατεύθυνση της μελέτης αποτελεί η παραδοχή ότι οι ανάγκες σε κοινωφελείς υποδομές και «αστικές» εξυπηρετήσεις θα πρέπει να υπολογίζονται ανεξαρτήτως μεγέθους νησιού. Διατηρούνται υφιστάμενες κοινωνικές υποδομές σε επίπεδο οικισμών, παρότι σε ορισμένους εξ αυτών η βιωσιμότητά τους θεωρείται οριακή ή αμφισβητούμενη, προκειμένου να εξασφαλιστεί ικανοποιητικός βαθμός προσπελασιμότητας.

Όσον αφορά στην παραθεριστική κατοικία, οι παράμετροι στη διαμόρφωση του κατευθυντήριου πλαισίου πολιτικής είναι αλληλένδετες με τις ακόλουθες δέσμες στόχων:

- προστασία του φυσικού / παραγωγικού χώρου και μείωση των αρνητικών επιδράσεων από την οικιστική δραστηριότητα
- προστασία του αξιόλογου δομημένου περιβάλλοντος
- ικανοποίηση των απαιτήσεων για οικιστική ανάπτυξη.

Προωθούνται, κατά προτεραιότητα, οι ακόλουθες επιλογές διαχείρισης της ζήτησης:

- α. Ενίσχυση οικιστικής χωρητικότητας δυναμικών οικισμών, με ενδεχόμενη επέκταση των θεσμοθετημένων ορίων, μέσω πολεοδόμησης. Κατ' αυτόν τον τρόπο επιδιώκεται η οργάνωση περιοχών που ήδη καταλαμβάνονται από κατοικία, τουριστικές εγκαταστάσεις κλπ., εξασφαλίζοντας τον αναγκαίο ζωτικό χώρο για κοινόχρηστες και κοινωφελείς λειτουργίες στο άμεσο και απώτερο μέλλον.
- β. Δημιουργία πρόσθετων ζωνών πολεοδόμησης, οι οποίες θα απορροφήσουν τις οικιστικές πιέσεις από την παράκτια ζώνη και τις σημαντικές παραγωγικές περιοχές (πεδινές γεωργικές περιοχές και «λιβάδια»),
- γ. Οριοθέτηση οικισμών με πληθυσμό μέχρι 2000 κατοίκους, οι οποίοι προϋπήρχαν της ισχύος του Ν. 1337/83 και πολεοδόμηση αυτών – προώθηση εξειδικευμένου πλαισίου καθορισμού ορίων των παραδοσιακών οικισμών,
- δ. Δημιουργία ΠΕΡΠΟ
- ε. Αποσυμπύκνωση των προβλημάτων στην παράκτια ζώνη και τους θύλακες «παραδοσιακής» συγκέντρωσης της, προσανατολισμένης στην ικανοποίηση αναγκών συνυφασμένων με τον ελεύθερο χρόνο και την αναψυχή, οικιστικής δραστηριότητας, δημιουργώντας το κατάλληλο θεσμικό και χωρικό περιβάλλον για την ανάπτυξη των σχετικών δραστηριοτήτων στους υπάρχοντες οικισμούς και τους χώρους πιθανών «επεκτάσεων» του

Τίθενται βασικές προτεραιότητες για την προστασία, διατήρηση και ανάδειξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς Η προστασία της φυσικής και πολιτισμικής ιδιαιτερότητας κάθε νησιού πρέπει να αποτελεί τον πυρήνα ενός Ολοκληρωμένου Νησιωτικού Σχεδιασμού οι βασικές αρχές και οι απαιτούμενες δράσεις του οποίου αναλύονται στον παρόν σχέδιο σε επίπεδο αρχών

Προσδιορίζονται ευρύτερες ανθρωπογεωγραφικές ενότητες όπως Θαλάσσιος και παράκτιος χώρος και ο ορεινός χώρος και προτείνονται οι ανάλογες πολιτικές διαχείρισης.

Για κάθε Ομάδα Νησιών επιλέγεται το ακόλουθο πρότυπο

- Ομάδα I Επίτευξη του προτύπου «Πράσινες Νησιωτικές Κοινότητες», διατήρηση και ενίσχυση βιώσιμων κοινωνικών δομών (υγιάς πληθυσμιακή / δημογραφική βάση, συνοχή) και οικονομιών (παραγωγική πολυμορφία), αξιοποιώντας στο μέγιστο δυνατό βαθμό τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του χώρου
- Ομάδα II Ενσωμάτωση της αειφορίας στις αναπτυξιακές επιλογές και παρεμβάσεις, σε συνδυασμό με την προστασία του ευαίσθητου φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος – προώθηση πολυτομεακής επιχειρηματικότητας
- Ομάδα III Συστηματική διαφύλαξη και ενίσχυση του ρόλου (αύξηση ανταγωνιστικότητας) των Δήμων / Οικιστικών πόλων σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, με την ανάδειξή τους σε κόμβους μεταφορών - επικοινωνιών, πολιτισμού - τουρισμού, έρευνας - καινοτομίας - τεχνολογικής ανάπτυξης / εφαρμογών.

Προτείνονται αναπτυξιακές ενότητες μέσω των οποίων επιδιώκεται επίτευξη υψηλότερου βαθμού συνοχής και μικρότερη εξάρτηση από τα πλησιέστερα κύρια κέντρα εντός και εκτός της Περιφέρειας:

- Δυτικές Κυκλάδες με κέντρο τη Μήλο
- Νότιες - Κεντρικές Κυκλάδες με κέντρο την Ίο
- Βόρεια Δωδεκάνησος με κέντρο την Πάτμο
- Νότια Δωδεκάνησος με κέντρο την Κάρπαθο
- Νότια Ρόδος με κέντρο το δίπολο Γεννάδι - Λίνδο.

Στον τομέα των μεταφορών ως στρατηγικές επιλογές τίθενται:

- Η ανάδειξη, σε επίπεδο εθνικού σχεδιασμού, της σημαντικότητας του συστήματος λιμένων - αερολιμένων της Περιφέρειας συνολικά για τη χώρα, έτσι ώστε να θεωρηθούν εθνικής σημασίας.
- Η περαιτέρω προώθηση του, εκ των πραγμάτων, υψηλού βαθμού συμπληρωματικότητας μεταξύ ακτοπλοϊκών και αεροπορικών μεταφορών, ως προς τη διακίνηση κατοίκων, επισκεπτών και αγαθών, με πύκνωση του δικτύου αεροδρομίων / ελικοδρομίων / υδατοδρομίων και λιμανιών.

Παράλληλα εξειδικεύονται οι κύριες επιλογές.

A. Για τις θαλάσσιες μεταφορές, μεταξύ των άλλων προτείνεται η ακόλουθη ανακατάταξη στο σύστημα λιμένων:

Νησιά	Κατάταξη Λιμένων	
	Λιμενική Πολιτική (ΚΥΑ 8315.2/02/07 ΦΕΚ 202/Β'/16.02.2007)	Πρόταση Τροποποίησης
Σύρος	K2	K1
Θήρα	K2	K1

Νάξος	K3	K2
Πάτμος	K3	K1
Κώς	K2	K1
Ρόδος	K1	Κύρια Διεθνής Θαλάσσια Πύλη - Λιμένας

K1 Λιμένες Διεθνούς Ενδιαφέροντος

K2 Λιμένες Εθνικής Σημασίας

K3 Λιμένες Μείζονος Ενδιαφέροντος

Β. Για τις αεροπορικές μεταφορές μεταξύ των άλλων προτείνεται η ακόλουθη **ανακατάταξη για κομβικούς αερολιμένες:**

Νησιά	Κατάταξη αεροδρομίων	
	Πολιτική Αεροδρομίων 2013	Πρόταση τροποποίησης
Θήρα	Νομοθετημένα σημεία Εισόδου - Εξόδου (ΥΠΑ)	Κύριος διεθνής αερολιμένας (ΥΠΑ)
Μήλος	Περιστασιακά Οριζόμενα Σημεία Εισόδου - Εξόδου (ΥΠΑ)	Νομοθετημένα σημεία Εισόδου - Εξόδου (ΥΠΑ)
Μύκονος	Νομοθετημένα σημεία Εισόδου - Εξόδου (ΥΠΑ)	Κύριος διεθνής αερολιμένας (ΥΠΑ)
Νάξος	Περιστασιακά Οριζόμενα Σημεία Εισόδου - Εξόδου (ΥΠΑ)	Κύριος διεθνής αερολιμένας (ΥΠΑ)
Πάρος	Περιστασιακά Οριζόμενα Σημεία Εισόδου - Εξόδου (ΥΠΑ)	Κύριος διεθνής αερολιμένας (ΥΠΑ)
Κάλυμνος	Αερολιμένας Εσωτερικού (ΥΠΑ)	Νομοθετημένα σημεία Εισόδου - Εξόδου (ΥΠΑ)
Κάρπαθος	Περιστασιακά Οριζόμενα Σημεία Εισόδου - Εξόδου (ΥΠΑ)	Νομοθετημένα σημεία Εισόδου - Εξόδου (ΥΠΑ)

Γ. Για τις χερσαίες μεταφορές προτείνεται:

- Η κάλυψη των προβλεπόμενων μεταφορικών αναγκών και οδικών συνδέσεων με προτεραιότητα στη βελτίωση της ποιότητας (γεωμετρικά χαρακτηριστικά, σήμανση, ασφάλεια, συντήρηση) και αποφυγή της αύξησης της πυκνότητας του οδικού δικτύου στα νησιά.
- Η αντιμετώπιση των αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την κατασκευή των οδικών έργων και τη λειτουργία τους.

- Η, κατά το δυνατόν, συμπλήρωση-επέκταση του οδικού δικτύου με δίκτυα κυκλοφορίας πεζών, ποδηλάτων, μονοπατιών, κλπ. αντί οδικών προσβάσεων ιδιαίτερα χαμηλού προβλεπόμενου φόρτου.

Στα μικρά και μεσαία νησιά:

- Προωθούνται κατά προτεραιότητα έργα εξασφάλισης της σύνδεσης των κυρίων οικισμών / κέντρων με τα σημεία των προσβάσεων κατά νησί (αεροδρόμιο ή υδατοδρόμιο ή λιμάνι).
- Η διάνοιξη περιμετρικών παρακτίων οδών να περιορίζεται στις απολύτως απαραίτητες, μόνο εφόσον δεν είναι εφικτή η εξυπηρέτηση σημείων προορισμού (ακτών, φυσικών και αρχαιολογικών πόρων, παραλιακών οικισμών κ.α.) με ακτινωτό σύστημα οδικών συνδέσεων, από το εσωτερικό των νησιών.

Στα μεγαλύτερα νησιά επιδιώκεται κατά προτεραιότητα:

- Η εξασφάλιση αξόνων ευχερούς και ασφαλούς επικοινωνίας κυρίων οικιστικών κέντρων με αεροδρόμια και λιμάνια.
- Η δημιουργία περιμετρικών οδών παράκαμψης των μεγάλων οικιστικών κέντρων, ιστορικών κέντρων, παραδοσιακών οικισμών.

Σε όλα τα νησιά:

- Προτείνεται η θέσπιση αυστηρών κριτηρίων σκοπιμότητας διάνοιξης νέων οδών ή επέκτασης των υφισταμένων, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας του υφιστάμενου οδικού δικτύου των νησιών και όχι την αύξηση της πυκνότητάς του.
- Καθορίζεται υποχρεωτική εκπόνηση ΜΠΕ για οποιασδήποτε κλίμακας παρέμβαση που σχετίζεται με το οδικό δίκτυο και αυστηρός έλεγχος εφαρμογής των επιβαλλόμενων περιβαλλοντικών όρων.
- Επιδιώκεται η αντικατάσταση ζητούμενων οδικών συνδέσεων (για αυτοκίνητο) οικισμών με σημεία έλξης τουριστικού ή πολιτιστικού ενδιαφέροντος από ειδικά δίκτυα πεζοπορίας, ποδηλάτου, ιππασίας, κλπ.

Η χωρική διάρθρωση του δικτύου μεταφορικών υποδομών φαίνεται στους Χάρτες Π.2.α & β.

Τίθεται επίσης ως παράμετρος και το μεταφορικό ισοδύναμο

Αναλύονται τα βασικά δίκτυα λοιπής τεχνικής υποδομής

Στον τομέα της ενέργειας μεταξύ των άλλων προτείνεται:

- Ολοκλήρωση της δρομολογημένης διασύνδεσης των νησιών με το ηπειρωτικό σύστημα,
- Κατάρτιση ειδικού πλαισίου περιβαλλοντικών κριτηρίων, όρων και περιορισμών για την αισθητική ένταξη των ενεργειακών εγκαταστάσεων (παραγωγής, αποθήκευσης καυσίμων, μεταφοράς ενέργειας κλπ.).
- Ελαχιστοποίηση των διανοίξεων νέου οδικού δικτύου εξυπηρέτησης της πρόσβασης σε μονάδες ΑΠΕ και ανάπτυξης του δικτύου μεταφοράς – σύνδεσης των σταθμών παραγωγής.
- Απαγόρευση δόμησης στη ζώνη δουλείας των γραμμών μεταφοράς ρεύματος υψηλής τάσης (150 KVA στην περίπτωση των νησιών)

- Αύξηση της ενεργειακής απόδοσης στον τομέα των κτιρίων,
- Υποχρεωτική εφαρμογή των αρχών της βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής (βάσει ειδικών μορφολογικών κανόνων) στο σύνολο των νησιών της Περιφέρειας με σχετική νομοθετική ρύθμιση. Επιδότηση βιοκλιματικών εργασιών έως και 100% σε νησιά με πληθυσμό κάτω των 1000 κατοίκων και κλιμακωτή επιδότηση σε συνάρτηση με τον πληθυσμό στα υπόλοιπα νησιά.
- Προσέγγιση ενεργειακής αυτάρκειας των μικρών νησιών
- Αξιοποίηση γεωθερμικών πεδίων Μήλου, Νισύρου (σύμφωνα με τα οριζόμενα στα αντίστοιχα Σχέδια Ολοκληρωμένης Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και Προστασίας για τις παρακείμενες περιοχές του δικτύου Natura 2000), Κιμώλου, Θήρας και Κω και διερεύνηση σχετικού εκμεταλλεύσιμου δυναμικού σε άλλα νησιά.
- Διερεύνηση σκοπιμότητας - εφικτότητας - βιωσιμότητας δημιουργίας υπεράκτιων αιολικών πάρκων βάσει κριτηρίων
- Τίθενται επίσης περιορισμοί και προδιαγραφές για την προστασία του τοπίου και της φύσης από τις ανεμογεννήτριες και ιδίως στα μικρά νησιά.
- Όσον αφορά στις ΑΠΕ ως βασικός στόχος – κατεύθυνση τίθεται η ανάδειξη του Νοτίου Αιγαίου «σε χώρο καινοτομικών εφαρμογών και κέντρο ανταλλαγής εμπειριών και μεταφοράς τεχνολογίας και τεχνογνωσίας στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας».

Υδρευση - άρδευση

Η πολιτική διαχείρισης των υδατικών πόρων πρέπει να λάβει υπόψη το περιορισμένο δυναμικό, τον μεγάλο κίνδυνο υφαλμύρισης των υπόγειων υδάτων, την υψηλή ζήτηση σε συγκεκριμένη χρονική περίοδο και το μεγάλο κόστος των απαιτούμενων έργων ειδικού τύπου.

Προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί στη συνετή διαχείριση (εξοικονόμηση, ανακύκλωση, επαναχρησιμοποίηση) των ανεπαρκών υδατικών πόρων και, γενικότερα, στην εναρμόνιση με την Οδηγία 60/2000/ΕΕ και τις διεθνείς υποχρεώσεις ως προς την αειφόρο ανάπτυξη, λαμβανομένων υπόψη των προβλεπομένων στο Σχέδιο Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Νήσων Αιγαίου.

Δίνονται επίσης κατευθύνσεις για τις Υποδομές περιβάλλοντος στον τομέα της Αποχέτευσης ακαθάρτων – επεξεργασία λυμάτων. Στερεών αποβλήτων

Όσον αφορά στην κλιματική αλλαγή μεταξύ των άλλων προτείνεται:

- Για τις παράκτιες περιοχές και ειδικότερα εκτός των τμημάτων που εμπίπτουν σε υφιστάμενα και προτεινόμενα (από θεσμοθετημένα ΓΠΣ / ΣΧΟΟΑΠ) προς επέκταση όρια ρυμοτομικών σχεδίων και οικισμών προτείνεται η **απαγόρευση, στο εξής, της δόμησης μεμονωμένων κτισμάτων, επεκτάσεων οικισμών κλπ. σε απόσταση μικρότερη των 120 μέτρων από καθορισμένη γραμμή αιγιαλού και 150 μέτρων από το χειμέριο κύμα (όπου δεν έχει ορισθεί γραμμή**

αιγιαλού και έως ότου ορισθεί). Αυτή η απόσταση ασφαλείας θα πρέπει να οριστικοποιηθεί από μελέτες σε επίπεδο νησιού, διότι σε ορισμένες περιπτώσεις ενδέχεται να είναι ανεπαρκής (εκτεταμένες περιοχές μηδενικών ή ελάχιστων κλίσεων), οπότε θα πρέπει να προβλεφθούν ειδικά έργα θωράκισης

- **Σε ρέματα** και ποταμούς, εφόσον δεν υπάγονται σε δυσμενέστερες διατάξεις (από χωροταξικά, πολεοδομικά, περιβαλλοντικά ή άλλα σχέδια), **προτείνεται η τοποθέτηση των κτιρίων να γίνεται σε ελάχιστη απόσταση 50 μ. από τις όχθες, μέχρις ότου γίνει η οριοθέτηση αυτών.**

Στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, προτείνεται ως κεντρική στόχευση η Ανάδειξη της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου σε πρότυπο λειτουργίας της «Ψηφιακής Περιφέρειας».

Σχέδια Ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων

Τα Σχέδια Ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων (ΣΟΑΠ) προβλέπονται στο άρθρο 12 του Ν.2742/1999 και αποσκοπούν στην προώθηση ολοκληρωμένων στρατηγικών αστικού σχεδιασμού σε πόλεις ή τμήματά τους

Προτείνεται η ένταξη σε ΣΟΑΠ των ακόλουθων περιοχών:

- Παραλιακά μέτωπα: Ερμούπολης, Χώρας Νάξου, Παροικιάς, Χώρας Μυκόνου, Ρόδου, Κω, Αγ. Μαρίνας, Λακκίου, Σκάλας Πάτμου
- Ιστορικά κέντρα: Ερμούπολης, Ανω Σύρου, Χώρας Νάξου, Ρόδου, Κω, Χώρας Πάτμου
- Περιοχή Νεώριο έως «Καρνάγια» Ερμούπολης / βιομηχανική κληρονομιά
- Καλντέρα Θήρας (Φηρά – Ημεροβίγλι)
- Κάλυμνος (Ποθαία – Χωριό).

ΓΠΣ / ΣΧΟΟΑΠ / ΤΧΣ & άλλα σχέδια χρήσεων γης

Η κατεύθυνση του ισχύοντος ΠΠΧΣΣΑ για εκπόνηση και θεσμοθέτηση ΓΠΣ / ΣΧΟΟΑΠ «σε όλους τους Δήμους με προτεραιότητα σε όσους δέχονται πιέσεις τουριστικής ανάπτυξης» είχε χαμηλό βαθμό εφαρμογής. Ως εκ τούτου παραμένει σε ισχύ.

Η γενική κατεύθυνση εξειδικεύεται ως εξής:

- Προώθηση της θεσμοθέτησης των εγκεκριμένων ΓΠΣ / ΣΧΟΟΑΠ.
- Ολοκλήρωση των υπό εκπόνηση ΓΠΣ / ΣΧΟΟΑΠ και προώθηση της θεσμοθέτησής τους.

Εξειδίκευση των κατευθύνσεων του Περιφερειακού Πλαισίου σε χωρικές υποενότητες της Περιφέρειας.

Επίπεδο Καλλικράτειων Δήμων Ομάδας Ι

Δήμοι: Αγαθονησίου, Ανάφης, Αντιπάρου, Κάσου, Κιμώλου, Λειψών, Μεγίστης, Νισύρου, Σικίνου, Τήλου, Χάλκης

Νησιά ενταγμένα σε Δήμους: Αρκοί, Δονούσα, Ηρακλειά, Σχοινούσα
Θηρασία, Κουφονήσια, Μαράθι, Τέλενδος, Ψέριμος

Κεντρικός στόχος: η επίτευξη του προτύπου «Πράσινες Νησιωτικές Κοινότητες», διατήρηση και ενίσχυση βιώσιμων κοινωνικών δομών (υγιής πληθυσμιακή / δημογραφική βάση, συνοχή) και οικονομιών (παραγωγική πολυμορφία), αξιοποιώντας στο μέγιστο δυνατό βαθμό τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του χώρου.

Στρατηγικές κατευθύνσεις

- Άνετη και ασφαλής διαβίωση κατοίκων και επισκεπτών
- Άνετη, ασφαλής και χαμηλού κόστους προσπελασιμότητα σε τοπικά, περιφερειακά και εθνικά κέντρα εξυπηρέτησης και παροχής εξειδικευμένων υπηρεσιών
- Εξασφάλιση των βασικών υποδομών, μέσων και υπηρεσιών για εκπαίδευση, υγεία, πρόνοια, επιμόρφωση και αναψυχή
- Εξασφάλιση ικανοποιητικής απασχόλησης σε ετήσια βάση και ανάπτυξη καινοτόμου επιχειρηματικότητας & δραστηριοτήτων (αύξηση εξωστρέφειας)
- Διευκόλυνση εμπορίας τοπικών προϊόντων
- Συγκράτηση νεανικού πληθυσμού και προσέλκυση «εποίκων»
- Προστασία και διατήρηση παραδοσιακού τρόπου ζωής
- Μεγέθυνση των εσόδων από τον τουρισμό μέσω ημερήσιων επισκέψεων αποτρέποντας την υπερφόρτωση των τεχνικών υποδομών και το μειονέκτημα της περατότητας του δυναμικού σε κλίνες
- Ανάπτυξη εθελοντισμού - ευαισθητοποίηση - ενεργός συμμετοχή του κοινού, των φορέων και οργανώσεων στην επίτευξη ποσοτικοποιημένων αναπτυξιακών στόχων
- Κινητοποίηση «εξωτερικών» δυνάμεων (π.χ. ομογενείς) για την υλοποίηση των στόχων και δράσεων
- Επιμορφωτικές εκστρατείες για το κοινό σε επιλεγμένα θέματα.

Επίπεδο Καλλικράτειων Δήμων Ομάδας ΙΙ

Δήμοι: Αμοργού, Ανδρου, Αστυπάλαιας, Ιητών, Καλυμνίων, Καρπάθου, Κέας, Κύθνου, Λέρου, Μήλου, Πάτμου, Σερίφου, Σίφνου, Σύμης, Τήνου, Φολεγάνδρου

Κεντρικός στόχος: ενσωμάτωση της αειφορίας στις αναπτυξιακές επιλογές και παρεμβάσεις, σε συνδυασμό με την προστασία του ευαίσθητου φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος – προώθηση πολυτομεακής επιχειρηματικότητας.

Στρατηγικές κατευθύνσεις

- Συνεχής βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων

- Βελτίωση της προσπελασιμότητας και διασύνδεσης (ενδοπεριφερειακής και διαπεριφερειακής) και εξασφάλιση επιλογών ως προς τα μεταφορικά μέσα
- Άνετη, ασφαλής και χαμηλού κόστους προσπελασιμότητα σε τοπικά, περιφερειακά και εθνικά κέντρα εξυπηρέτησης και παροχής εξειδικευμένων υπηρεσιών
- Εκσυγχρονισμός βασικών υποδομών, μέσων και υπηρεσιών για εκπαίδευση, υγεία, πρόνοια, επιμόρφωση και αναψυχή
- Αντιμετώπιση των ενδονησιωτικών ανισοτήτων
- Δημιουργία και προβολή ταυτότητας νησιού
- Ενίσχυση των τάσεων δικτύωσης μεταξύ οικιστικών κέντρων και ανάδειξη πόλων ανάπτυξης
- Ανάπτυξη της κοινωνίας της γνώσης και ενδυνάμωση των εξωστρεφών συνεργασιών
- Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, καλλιέργεια της καινοτομίας, προσέλκυση επενδύσεων υψηλής προστιθέμενης αξίας και δημιουργία νέων θέσεων εργασίας
- Διευκόλυνση εμπορίας τοπικών προϊόντων
- Συγκράτηση νεανικού πληθυσμού και προσέλκυση «εποίκων»
- Επαναπροσέλκυση πληθυσμού για μόνιμη εγκατάσταση στους αγροτικούς οικισμούς, αξιοποιώντας τις ευκαιρίες που προσφέρει ο αγροτικός χώρος, το διαδίκτυο κλπ.
- Εξασφάλιση ικανοποιητικής απασχόλησης σε ετήσια βάση και ανάπτυξη καινοτόμου επιχειρηματικότητας & δραστηριοτήτων (αύξηση εξωστρέφειας)
- Ανάπτυξη εθελοντισμού - ευαισθητοποίηση - ενεργός συμμετοχή του κοινού, των φορέων και οργανώσεων στην επίτευξη ποσοτικοποιημένων αναπτυξιακών στόχων
- Κινητοποίηση «εξωτερικών» δυνάμεων για την υλοποίηση των στόχων και δράσεων
- Επιμορφωτικές εκστρατείες για το κοινό σε επιλεγμένα θέματα.

Επίπεδο Καλλικράτειων Δήμων Ομάδας III

Δήμοι: Σύρου – Ερμούπολης, Θήρας, Μυκόνου, Κω, Νάξου & Μικρών Κυκλάδων, Πάρου, Ρόδου

Κεντρικός στόχος: η συστηματική διαφύλαξη και ενίσχυση του ρόλου (αύξηση ανταγωνιστικότητας) των Δήμων / Οικιστικών πόλων σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, με την ανάδειξή τους σε κόμβους μεταφορών - επικοινωνιών, πολιτισμού – τουρισμού, έρευνας – καινοτομίας – τεχνολογικής ανάπτυξης / εφαρμογών.

Στρατηγικές κατευθύνσεις

- Αναδιάρθρωση, ενίσχυση και διεύρυνση του φάσματος των οικονομικών δραστηριοτήτων
- Έμφαση στην προώθηση της έρευνας και καινοτομίας

- Εμπλουτισμός τουριστικού προϊόντος & ειδικών υποδομών αιχμής
- Παροχή ελκυστικού περιβάλλοντος διαβίωσης πολλαπλών επιλογών
- Παρεμβάσεις για μείωση χρονοαποστάσεων ενδοπεριφερειακά και διαπεριφερειακά
- Ανάπτυξη κέντρων διακρατικών συνεργασιών
- Εξασφάλιση ισόρροπης σχέσης μεταξύ αστικού, περιαστικού και αγροτικού χώρου
- Αντιμετώπιση των ενδονησιωτικών ανισοτήτων
- Ενίσχυση των τάσεων δικτύωσης μεταξύ οικιστικών κέντρων και ανάδειξη πόλων ανάπτυξης
- Ανάπτυξη της κοινωνίας της γνώσης και ενδυνάμωση των εξωστρεφών συνεργασιών
- Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, καλλιέργεια της καινοτομίας, προσέλκυση επενδύσεων υψηλής προστιθέμενης αξίας και δημιουργία νέων θέσεων εργασίας
- Διατήρηση, ενίσχυση και ανάδειξη της οικιστικής και παραγωγικής πολυμορφίας, καθώς και της φυσικής ποικιλότητας
- Αποκατάσταση ιστορικής σημασίας
- Ανανέωση και εμπλουτισμός της εδραιωμένης ταυτότητας

Στη συνέχεια παρατίθενται πίνακες με την εξειδίκευση των στόχων ανά ομάδα νησιών με αναφορές ανά νησί.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ

Το ΠΧΠ αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την δημιουργία συνθηκών προώθησης, ανάδειξης και διευκόλυνσης ζωτικών για την οικονομία επενδυτικών ευκαιριών και, στο πνεύμα αυτό, το προγραμματικό πλαίσιο για τα έργα και τις παρεμβάσεις που θα προγραμματισθούν τα επόμενα χρόνια και, συγχρόνως, το πλαίσιο στήριξης και τεκμηρίωσης των αντίστοιχων αιτημάτων της Περιφέρειας για χρηματοδότηση.

Το πρόγραμμα δράσης αφορά την προγραμματική περίοδο 2017-2031 (συνολικά 15 έτη), με μεσοπρόθεσμο ορίζοντα εφαρμογής την πενταετία 2017-2021 και μακροπρόθεσμο την δεκαετία 2022-2031.

Μεσοπρόθεσμα συσχετίζεται, κατ' αρχήν, σε μεγάλο βαθμό με το ΠΕΠ Νοτίου Αιγαίου 2014-2020 και τα τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020 και τα αντίστοιχα της νέας προγραμματικής περιόδου 2021-2027. Δεδομένου ότι το ΠΕΠ αποτελεί κυρίως οικονομικό προγραμματισμό, εξαρτώμενο από τις διαθέσιμες χρηματοδοτικές πηγές, καταρτίζεται πρόγραμμα δράσης υποστηρικτικό του ολοκληρωμένου προγραμματισμού, το οποίο αφορά τόσο το μεσοπρόθεσμο (2017 - 2021) όσο και το μακροπρόθεσμο (2022-2031) διάστημα εφαρμογής.

Μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα δράσης (πενταετίας – συσχέτιση με ΠΕΠ Νοτίου Αιγαίου)

Με βάση τις προτεραιότητες για την εξυπηρέτηση του κεντρικού στόχου – οράματος της Περιφέρειας εντάσσονται στο ΠΕΠ Νοτίου Αιγαίου 2014–2020 επτά Άξονες Προτεραιότητας στους οποίους αντιστοιχούν Θεματικοί και Ειδικοί Στόχοι, ως εξής:

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1: Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας και της Καινοτομίας

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2: Αειφορική Ανάπτυξη και Διαχείριση των Πόρων

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3: Βελτίωση Βασικών Υποδομών

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4: Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης – Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 5: Ενίσχυση της Περιφερειακής Συνοχής

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 6: Τεχνική Υποστήριξη (ΕΤΠΑ)

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 7: Τεχνική Υποστήριξη (ΕΚΤ)

Με βάση τα παραπάνω παρατίθεται κατάλογος έργων ενταγμένων στο ΕΣΠΑ 2014 – 2020 ανά ταμείο.

3. ΤΗΡΗΣΗ ΝΟΜΙΜΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ - ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

Κατά την έναρξη της εκπόνησης της μελέτης, το 2014 η ΠΝΑ απέστειλε σχετικό Έγγραφο (ΑΠ 1507/345/11-02-2014) προς ευρύ Πίνακα Αποδεκτών και πραγματοποίησε δύο (2) ενημερωτικές συναντήσεις, μία στη Ρόδο στις 18/02/2014 και μία στη Σύρο στις 24/02/2014 παρουσία μελών του Περιφερειακού Συμβουλίου και με ευρεία Συμμετοχή Παραγωγικών & Κοινωνικών Φορέων, των ΟΤΑ Α΄ βαθμού, Εκπροσώπων – Στελεχών Υπηρεσιών και Φορέων κ.λπ. όπου παρουσιάστηκαν, από την Μελετητική Ομάδα, παρουσία και των Εκπροσώπων του ΥΠΕΚΑ (ΥΠΑΠΕΝ), στόχοι, οι αρχές, τα επίπεδα, το θεσμοθετημένο πλαίσιο, κ.λπ. του Χωροταξικού Σχεδιασμού.

Με την αποστολή, από τη Διεύθυνση Περιβάλλοντος του ΥΠΕΚΑ, των Παραδοτέων του Α1 Σταδίου της Α΄ Φάσης και προκειμένου να υπάρξει η μέγιστη δυνατή Ενημέρωση και η δυνατότητα Συμμετοχής, όλων των Παραγωγικών & Κοινωνικών Φορέων της ΠΝΑ, των ΟΤΑ Α΄ Βαθμού, των Εκπροσώπων Φορέων & Υπηρεσιών, η ΠΝΑ απέστειλε σχετικό Έγγραφο (ΑΠ 2233/241/10-03-2015) προς ευρύ Πίνακα Αποδεκτών, δημιούργησε στην Ιστοσελίδα της, στην Ηλεκτρονική Δ/νση προς υποβολή απόψεων – προτάσεων. Τέλος αποφασίστηκε η παρουσίαση των Παραδοτέων του Α1 Σταδίου της Α΄ Φάσης του Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου Νοτίου Αιγαίου, από τη Μελετητική Ομάδα, παρουσία και των Εκπροσώπων του πρ. ΥΠΕΚΑ (ΥΠΑΠΕΝ), στη Ρόδο, στο πλαίσιο της Συνεδρίασης του Περιφερειακού Συμβουλίου μηνός Μαρτίου 2015. Το θέμα εισήχθη για συζήτηση στη συνεδρίαση της 31.3.15. Με την 43/15 Απόφαση Π.Σ. εγκρίθηκε η Α1 φάση της μελέτης με τις παρατηρήσεις που τέθηκαν στην εισήγηση. Στις παρατηρήσεις αυτές είχε τεθεί όρος για συμμετοχή της ΠΝΑΙ στην ομάδα επίβλεψης. Ο όρος

αυτός δεν ελήφθη υπ' όψη από το ΥΠΑΠΕΝ με αποτέλεσμα η επίβλεψη για το επόμενο στάδιο να γίνει αποκλειστικά από το Υπουργείο.

Η παράδοση του επόμενου σταδίου (B1) καθυστέρησε για πάνω από 5 χρόνια λόγω δυσχερειών στη χρηματοδότηση (από Ευρωπαϊκούς πόρους) όπως αναφέρεται στο τεύχος της μελέτης. Έτσι, ενώ η σύνταξη του σταδίου αυτού ολοκληρώθηκε στους συμβατικούς χρόνους (2016) η κατάθεση έγινε το 2020 και στάλθηκε από το ΥΠΕΝ (πρώην ΥΠΑΠΕΝ) με το υπ' αρ. ΥΠΕΝ/ΧΩΡΣ/119554/1433/13.1.21 έγγραφο στους φορείς για γνωμοδότηση. Παράλληλα αναρτήθηκε και στην ιστοσελίδα του ΥΠΕΝ για διαβούλευση.

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου με το υπ' αρ. 316/23.2.21 κοινό έγγραφο Γενικών Δνσεων Ανάπτυξης και Αναπτυξιακού Προγραμματισμού - Περιβάλλοντος - Υποδομών, γνωστοποίησε τη μελέτη στους Δήμους και φορείς προκειμένου να καταθέσουν τις απόψεις τους έτσι ώστε να ληφθούν υπ' όψη όταν το θέμα εισαχθεί στο Περιφερειακό Συμβούλιο για γνωμοδότηση. Παράλληλα, με το 420/12.3.21 έγγραφο των ως άνω Γεν. Δνσεων, γνωστοποιήθηκε στους Δήμους και φορείς της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου ότι την 18.3.21 θα πραγματοποιηθεί ενημερωτική τηλεδιάσκεψη με το ΥΠΕΝ και τη μελετητική ομάδα. Η τηλεδιάσκεψη πραγματοποιήθηκε με τη συμμετοχή του Γ.Γ. Χωρικού Σχεδιασμού και Αστικού Περιβάλλοντος ΥΠΕΝ, της Γεν. Δντριας Χωρικού Σχεδιασμού ΥΠΕΝ, των επιβλεπουσών ΥΠΕΝ, των μελετητών, της Περιφερειακής αρχής, και μεγάλου αριθμού από εκπροσώπους Δήμων και φορέων. Στην τηλεδιάσκεψη αναλύθηκε η μελέτη και έγινε γόνιμος διάλογος μεταξύ των παρευρισκομένων. Πέραν αυτών, ορισμένοι Δήμοι κατέθεσαν εγγράφως τις απόψεις τους τις οποίες επισυνάπτουμε στην παρούσα εισήγηση ως αναπόσπαστο μέρος.

Η Β1 φάση της μελέτης αποτελεί την οριστική μελέτη και κατόπιν των παραπάνω ενεργειών εισάγεται στο Περιφερειακό Συμβούλιο για γνωμοδότηση.

4. ΑΠΟΨΕΙΣ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΔΗΜΩΝ & ΦΟΡΕΩΝ.

Γνωμοδότησαν οι παρακάτω Δήμοι – φορείς και απέστειλαν τις προτάσεις τους στην Περιφέρεια προκειμένου να ληφθούν στη συνεδρίαση του Περιφερειακού Συμβουλίου. Παραθέτουμε περιληπτικά τις προτάσεις τους:

Ο Δήμος Αμοργού με την 28/2021 Απόφαση Δ.Σ. κάνει μια σειρά από παρατηρήσεις – προτάσεις. Μεταξύ αυτών αναφέρεται ότι:

- Οι χάρτες είναι ελλιπείς
- Απαιτούνται διευκρινίσεις στον όρο «τηλεματικές εφαρμογές στην εκπαίδευση»
- Εκφράζεται η αντίθεση του Δήμου στη λογική των νησιών – κόμβων και δεν γίνεται αποδεκτή η κατάργηση απευθείας σύνδεση με τον Πειραιά
- Ο περιοχές ΠΟΤΑ έρχονται σε αντίθεση με το υπό εξέλιξη ΣΧΟΟΑΠ.
- Γίνονται μια σειρά προτάσεις σε σχέση με τις τοπικές ιδιαιτερότητες και την θεσμική κατοχύρωσή τους αλλά και την εξάλειψη παραμέτρων που δεν προσιδιάζουν στην ιδιαιτερότητα του νησιού και τέλος προτείνεται ανά θεματική ενότητα μια σειρά δράσεων – στοχεύσεων

- Ειδική αναφορά γίνεται στα αιολικά πάρκα που πρέπει να αφαιρεθούν από τους χάρτες διότι δεν έχουν αδειοδοτηθεί.
- Αναφορά επίσης γίνεται σε σχέση με τη δεσμευτικότητα των προτεινόμενων όρων δόμησης – αποστάσεις από αιγιάλο κλπ.

Ο Δήμος Τήνου με την υπ' αρ. 24/2021 Απόφαση Δ.Σ. κάνει επίσης μια σειρά παρατηρήσεων και προτάσεων επί της μελέτης. Μεταξύ αυτών προτείνεται:

- Στους πόλους ανάπτυξης να συμπληρωθεί ο χαρακτήρας του νησιού σε σχέση με τον θρησκευτικό τουρισμό, τον πολιτισμό, την μαρμαροτεχνία κλπ.
- Σε όλους τους παραγωγικούς τομείς προτείνονται επίσης τροποποιήσεις βελτιώσεις.
- Ειδική αναφορά γίνεται και εδώ σε σχέση με τις ΑΠΕ και τις ανεμογεννήτριες σε σχέση με την εναρμόνισή τους στο περιβάλλον και της προτείνεται η ουσιαστική συμμετοχή των ΟΤΑ και των τοπικών κοινωνιών στην έγκριση κάθε νέου έργου ΑΠΕ, ενώ προτείνεται η εξαίρεση του νησιού από τις περιοχές ΠΟΑΠΔ στο σκέλος που αφορά στις ανεμογεννήτριες.
- Προτείνονται επίσης μια σειρά από στοχεύσεις δράσεις που πρέπει να συμπληρωθούν στους αντίστοιχους πίνακες ανά θεματική ενότητα αλλά και στους χάρτες.
- Συμβολικής σημασίας για το νησί είναι η Επαγγελματική Σχολή Καλών Τεχνών – Μαρμαροτεχνίας στον οικισμό Πύργο. Από τη μελέτη προτείνεται η αναβάθμισή της σε Πανεπιστημιακή Σχολή. Ωστόσο, με την προοπτική αυτή είναι αντίθετη η υφιστάμενη σχολή η οποία απέστειλε το με αρ. πρ. 14/26.3.21 έγγραφο με το οποίο τεκμηριώνει την αντίθεσή της ενώ η Κοινότητα Πανόρμου με την 9/2021 Απόφαση συντάσσεται με την απόφαση της σχολής και ο πρ. του Δημοτικού Συμβουλίου Τήνου με το από 17.3.21 email προς τους εισηγητές στο Περιφερ. Συμβούλιο κάνει αναφορά ότι πρέπει να ληφθούν υπ' όψη οι απόψεις της σχολής.

Ο Δήμος Σύρου με το υπ' αρ. 5152/26.3.21 έγγραφο Δημάρχου, διαβιβάζει τις προτάσεις της Δνσης Πολεοδομίας προκειμένου να ληφθούν υπ' όψη. Οι προτάσεις αυτές αναγράφονται στο με αρ. πρ. οικ. 655/26.3.21 έγγραφο Δνσης Πολεοδομίας και αναφέρονται σε σημειακές τροποποιήσεις – προσθήκες που πρέπει να γίνουν στη μελέτη.

Δήμος Αστυπάλαιας με το από 18.3.21 email Δημάρχου, κατέθεσε τις κατ' αρχήν προτάσεις του στις οποίες συμπεριλαμβάνονται ρυθμίσεις για την ακτοπολιεία, την ανάγκη ανάδειξης του προγράμματος ηλεκτροκίνησης που προωθείται στο νησί με παράλληλη υποστήριξη για το σύστημα 5G, την πολιτιστική κληρονομιά, τους παραγωγικούς τομείς κλπ ενώ κάνει αναφορά και στους προτεινόμενους όρους δόμησης – αποστάσεις από ρέματα λέγοντας ότι πρέπει να μειωθούν.

Ο Δήμος Ρόδου με το 586/22.3.21 έγγραφο Δνσης Πολεοδομικού Σχεδιασμού προτείνει να ενταχθεί η Ιαλυσός στην 5^η βαθμίδα των αστικών κέντρων, να

αναφερθεί η αναβάθμιση του λιμανιού της Καμείρου Σκάλας, να προταθεί νέα θέση λιμένα στην ανατολική πλευρά του νησιού, να προταθεί η απλούστευση διαδικασιών για αναγνώριση υφιστάμενων οδών, να επανέλθουν οι αρτιότητες για τα τουριστικά καταλύματα στο σημερινό καθεστώς, να προταθούν μεταβατικές διατάξεις για τα ΓΠΣ και ΣΧΟΟΑΠ που είναι σε εξέλιξη και να συμπληρωθεί ο αντίστοιχος κατάλογος, να αναβαθμιστεί η διασύνδεση Ρόδου Κρήτης κλπ.

Το Επαρχείο Άνδρου με το υπ' αρ. 576/15342/19.2.2021 έγγραφο τμ. Τεχνικών Έργων, κάνει ορισμένες παρατηρήσεις επί των προγραμματισμένων ή εκτελεσμένων έργων για τα οποία παρατηρείται αναντιστοιχία στη μελέτη σε σχέση με την αρχική συνεργασία του τμήματος με το ΥΠΕΝ. Παρατηρεί επίσης για λανθασμένες ενδείξεις στους χάρτες για διάφορες δραστηριότητες ενώ επισημαίνει ότι πρέπει να απαγορευτεί η χωροθέτηση ΒΑΠΕ (βιομηχανικών Αιολικών Πάρκων) και να αποκλειστούν οι μεγάλης κλίμακας Α/Γ

Ο Αντιπεριφερειάρχης Βιομηχανίας – Ενέργειας και Φυσικών Πόρων Κυκλάδων και έπαρχος Άνδρου, με το υπ' αρ. 1072/26135/8.3.21 έγγραφο προς ΥΠΕΝ αναφέρεται επίσης στην αναγκαιότητα για προφύλαξη του εύθραυστου νησιώτικου τοπίου από Α/Γ ενώ ζητά τρίμηνη παράταση στη διαβούλευση.

Η Διαχειριστική Αρχή της ΠΝΑΙ απέστειλε πίνακες έργων που είναι ενταγμένα ή πρόκειται να ενταχθούν στο ΠΕΠ ή χρηματοδοτούνται από άλλους πόρους προκειμένου να ενημερωθούν οι πίνακες της μελέτης που απαριθμούν αντίστοιχα έργα

Η ΠΝΑΙ – Δνση ΠΕΧΩΣΧΕ Κυκλάδων με το υπ' αρ. 20359/12.3.21 έγγραφο εισηγείται θετικά για τη μελέτη παρατηρώντας το συγκεκριμένο σχέδιο προηγείται της αναθεώρησης των Ειδικών Πλαισίων (για τον τουρισμό κλπ) ενώ θα έπρεπε να συμβαίνει το αντίθετο, ενώ προτείνεται να δοθεί έμφαση στο σύστημα υγείας λαμβάνοντας υπ' όψη την τρέχουσα πανδημία.

Ο προϊστάμενος του ΕΟΤ Δωδ/σου με επιστολή του προς το ΥΠΕΝ κάνει λόγο για την ανάδειξη της ιδιαιτερότητας της Περιφέρειας και την ενδυνάμωση σε σχέση με τον ανατολικό άξονα – μέτωπο της χώρας, για την ανάγκη τροποποίησης των προτεινόμενων όρων δόμησης για τις τουριστικές εγκαταστάσεις έτσι ώστε να μειωθούν οι αρτιότητες και να αυξηθούν οι πυκνότητες που προτείνονται από τη μελέτη ιδιαίτερα για τα μικρά νησιά, να ενδυναμωθεί ο ρόλος του Πανεπιστημίου Αιγαίου κλπ

5. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Η ορθολογική ιεράρχηση των επιπέδων του Χωροταξικού Σχεδιασμού που εισήγαγε ο Ν. 2742/99, έχει ήδη ανατραπεί στην πράξη. Τα Περιφερειακά Χωροταξικά Πλαίσια της χώρας που εκπονήθηκαν με προ εικοσαετίας προβληματισμούς – στόχους και εγκρίθηκαν στις αρχές της δεκαετίας 2000, αποδείχθηκαν -στην πλειοψηφία τους- τεχνοκρατικές εκθέσεις χωρίς συγκεκριμένες χωρικές εξειδικεύσεις ικανές να δεσμεύσουν αποτελεσματικά τον

υποκείμενο τοπικό χωροταξικό σχεδιασμό (ΓΠΣ-ΣΧΟΟΑΠ), ενώ τα «οριζόντια» Τομεακά Κανονιστικά Πλαίσια (Περιβάλλον Ν.1650/1986 και 3010/2002, Δασικός Νόμος Ν.3208/2003, Νόμοι Αρχαιολογίας Ν.3028/2002, Αγροτικής Ανάπτυξης Ν.2945/2001, Αιγιαλού Ν. 2971/2001 και 3468/2006 κλπ), διαμορφώθηκαν σε καθεστώς έλλειψης ενός συνολικού πλαισίου χωροταξικού σχεδιασμού γεγονός που οδήγησε τελικά στο να διαμορφώνονται οι σημαντικές –και όχι μόνον- χωροταξικές επιλογές, στις αίθουσες των δικαστηρίων του ΣΤΕ.

Επομένως, στόχος της επιχειρούμενης αναθεώρησής τους πρέπει να είναι τα σχέδια αυτά να γίνουν πραγματικά και σύγχρονα «εργαλεία» ανάπτυξης, στόχος ο οποίος εν πολλοίς εξυπηρετείται αλλά με ελλείψεις.

Από τις προδιαγραφές εκπόνησης των ΠΠΧΣ & ΑΑ (παρότι αυτές είναι κατεξοχήν αναλυτικές και μαξιμαλιστικές σε σχέση με τον χαρακτήρα και την σκοπιμότητα των ΠΠΧΣ&ΑΑ), διαπιστώνεται ότι οι στόχοι και οι κατευθύνσεις είναι ελλειμματικοί, και αγνοούν εν μέρει την κοινωνικο-οικονομική συγκυρία. Έτσι, οι αλλαγές στη Διοικητική και Αυτοδιοικητική δομή της Χώρας («Καλλικρατικοί» ΟΤΑ, κλπ.), οι διεθνείς δεσμεύσεις, η ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία νεότερων πολιτικών, συνθηκών και κατευθύνσεων της Ε.Ε., όπως π.χ. η Εδαφική Συνοχή, η διεθνής οικονομική συγκυρία και οι πρόσφατες επιπτώσεις της στην «ευάλωτη» ελληνική πραγματικότητα (γεγονός που οδήγησε στις πρωτόγνωρες κοινωνικο-οικονομικές μεταβολές της τελευταίας δεκαετίας), η πρόσφατη διεθνής πολιτικο-γεωστρατηγική ρευστότητα του ευρύτερου μεσογειακού χώρου και ιδιαίτερα στο γειτνιάζον περιβάλλον της χώρας μας σε συνδυασμό με τον «εντοπισμό» εγχώριων πλουτοπαραγωγικών πηγών (π.χ. υποθαλάσσιοι υδατάνθρακες & φυσικό αέριο), καθώς και η ανάγκη κατοχύρωσης των κυριαρχικών δικαιωμάτων μας βάσει των κανόνων του διεθνούς δικαίου (π.χ. ΑΟΖ), το κύμα εισόδου μεταναστών (κυρίως μη νόμιμων) προερχόμενο κυρίως από χώρες του λεγόμενου τρίτου κόσμου (μέσω των εγγύς τουρκικών συνόρων) διευκολυνόμενο και από τα εκτεταμένα θαλάσσια σύνορα της νησιωτικής χώρας (Δωδ/νησος, Β. Αιγαίο) όπως επίσης και το πλαίσιο των Ευρωπαϊκών κατευθύνσεων για την Οικονομική-Κοινωνική-Εδαφική Συνοχή, αποτελούν κατά την κρίση μας παράγοντες που θα έπρεπε να διερευνηθούν εκτενέστερα στην παρούσα αναθεώρηση του Περιφερειακού Χωροταξικού

Επί πλέον, η χρήση του ΠΠΧΣΑΑ ως αφετηρία και βάση σχεδιασμού και υλοποίησης πολιτικών και έργων από το σύνολο των ιδιωτικών και δημόσιων φορέων ήταν περιορισμένη. Στις περισσότερες των περιπτώσεων στη φάση του σχεδιασμού και της υλοποίησης κάποιου έργου ή πολιτικής λαμβάνονταν υπόψη πρώτα τα Ειδικά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και κατά δεύτερο λόγο (και όχι πάντοτε) το Περιφερειακό και το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού. Στο γεγονός αυτό συνέβαλε και η απουσία ψηφιακής αποτύπωσης του ΠΠΧΣΑΑ, σε κοινή Ψηφιακή Βάση χρήσης προσβάσιμη και από τους ιδιώτες και από τους εργαζόμενους στο Δημόσιο τομέα. Η ψηφιακή απεικόνιση θα διευκόλυνε τη βάση συνεννόησης μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου τομέα και εσωτερικά και επομένως θα επίσπευδε και τους χρόνους ολοκλήρωσης της αδειοδοτικής διαδικασίας κάποιου έργου.

Διαπιστώνεται έλλειμμα στην επικαιροποίηση στοιχείων με βάση τα τωρινά δεδομένα γεγονός που έχουν επισημάνει και οι γνωμοδοτήσαντες φορείς. Τίθενται ζητήματα όπως του συντονισμού των μελετών των όμορων περιφερειακών πλαισίων, της επίβλεψης των μελετών και το ζήτημα του μηχανισμού ελέγχου και της υλοποίησης των στόχων του ΠΠΧΣ&ΑΑ. Το ΥΠΕΝ έχει αναλάβει τη διεκπεραίωση του όλου «πακέτου» των μελετών αυτών από την προκήρυξη – ανάθεση μέχρι τη θεσμοθέτηση. Έτσι, έχουν ήδη ανατεθεί και βρίσκονται σε εξέλιξη ή έχουν θεσμοθετηθεί οι αντίστοιχες μελέτες και για τις 13 Περιφέρειες της χώρας, οι οποίες επιβλέπονται μόνο από εκπροσώπους του ΥΠΕΝ, δίχως τη συμμετοχή εκπροσώπων των Περιφερειών. Στο Ν. 3852/10 αρθ. 188, ρητά προβλέπεται ότι *«στα συλλογικά όργανα της Διοίκησης που καταρτίζουν τα προγράμματα για την περιφερειακή ανάπτυξη, τη χωροταξία και την αειφόρο ανάπτυξη μετέχουν υποχρεωτικά και εκπρόσωποι των περιφερειών»*. Επομένως η μη συμμετοχή των Περιφερειών σε όλη τη διαδικασία επίβλεψης – παρακολούθησης (και όχι μόνο στην προβλεπόμενη γνωμοδότηση του Περιφερειακού Συμβουλίου) μέχρι την ολοκλήρωση – θεσμοθέτηση των ως άνω σχεδίων, αποτελεί τύποις και ουσία ατόπημα, αλλά και έλλειμμα στη «νομιμοποίηση» των διαδικασιών.

6. ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

Σαν γενική διαπίστωση αναφέρουμε ότι η μελέτη ανταποκρίνεται εν πολλοίς στις τιθέμενες από την κείμενη νομοθεσία προδιαγραφές, ωστόσο απαιτούνται βελτιωτικές παρεμβάσεις τις οποίες θα συνοψίσουμε στο επόμενο κεφάλαιο.

7. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Κατόπιν των ανωτέρω, διατυπώνουμε τις προτάσεις μας:

1. Θα πρέπει να υπάρξει έλεγχος και επικαιροποίηση σημείων της μελέτης και του σχεδίου Υ.Α. όπου γίνονται αναφορές και παρουσιάζονται στοιχεία παλαιότερων χρονικών περιόδων, ώστε αυτά να εναρμονιστούν με βάση τα σύγχρονα δεδομένα τόσο σε επίπεδο χώρας όσο και Περιφέρειας.
2. Η κρίση εξαιτίας της πανδημίας του COVID-19, και οι κοινωνικό-οικονομικές επιπτώσεις της –ιδιαίτερα των περιοχών που βασίζονται στον τουρισμό απέδειξε τη σημασία που έχει η βελτίωση της ικανότητας, της προσβασιμότητας και της ανθεκτικότητας των δομών υγείας. Συνεπώς προτείνουμε την ένταξη στο ΠΠΧΣΑΑ δράσεων και μέτρων για την προστασία και θωράκιση της δημόσιας υγείας (όπως κατασκευή υποδομών υγείας, εκσυγχρονισμό υφιστάμενων δομών, προμήθεια εξοπλισμού, προγράμματα ενημέρωσης πολιτών κλπ.).
3. Επίσης όσον αφορά τις **Κοινωνικές Υποδομές**, προτείνουμε α) την εφαρμογή της τηλεϊατρικής στα νησιά κατηγορίας I και II στο βραχυπρόθεσμο πλάνο με παράλληλη ενίσχυση των δομών υγείας τόσο αριθμητικά όσο και ποιοτικά (με υλικοτεχνικό εξοπλισμό, έμπυχο δυναμικό) και β) τη δημιουργία μονάδων ΜΕΘ στα υφιστάμενα νοσοκομεία του νομού Κυκλάδων.

4. Σχετικά με την **Εκπαίδευση**, είναι σημαντικό να ενδυναμωθούν οι δομές εκπαίδευσης (εκσυγχρονισμός και ενίσχυση υποδομών, προτεραιότητα στην πρόσληψη μόνιμου εκπαιδευτικού προσωπικού και αντίστοιχο περιορισμό των θέσεων που καλύπτονται μέσω αναπληρωτών εκπαιδευτικών). Αντίστοιχα για την προώθηση **Τηλεματικών Εφαρμογών στην Εκπαίδευση** (που προτείνει το σχέδιο), προτείνουμε την εφαρμογή τους επικουρικά των ανωτέρω.
5. Θα πρέπει να υπάρξει ενημέρωση της ενότητας **Διαχείρισης Οικοσυστημάτων**, σε σχέση με το νέο καθεστώς διαχείρισης των περιοχών του δικτύου «Natura 2000», με συγκεκριμένη πρόταση για την κατά το συντομότερο δυνατό ολοκλήρωση της διαδικασίας και πλήρους λειτουργίας των μονάδων διαχείρισης των περιοχών αυτών υπό τον ΟΦΥΠΕΚΑ σύμφωνα με τις αντίστοιχες μελέτες διαχείρισης.
6. Ενημέρωση της ενότητας **Ειδικές Προσεγγίσεις** και συγκεκριμένα αναφορικά με το Μεταφορικό Ισοδύναμο με ενδεχόμενο εμπλουτισμό της ενότητας με εξειδικευμένες προτάσεις για την ορθότερη λειτουργία του με βάση την εμπειρία από τη μέχρι σήμερα λειτουργία του τόσο για τα φυσικά πρόσωπα όσο και για τις επιχειρήσεις.
7. Όσον αφορά στις **Γεωργοκτηνοτροφικές δραστηριότητες** και με σκοπό την ενίσχυση του πρωτογενούς τομέα αλλά και τον εκσυγχρονισμό του, προτείνουμε την παροχή οδηγιών –ενημέρωσης - επιμόρφωσης (κατόπιν κατάλληλων μελετών) στους καλλιεργητές ή νέους αγρότες από αρμόδιους φορείς για νέες καλλιέργειες (πέραν των παραδοσιακών) κατά θέση ή νησί που δύνανται να ευδοκιμήσουν με βάση τα κλιματολογικά και εδαφολογικά χαρακτηριστικά του κάθε τόπου.
8. Στον **Τουρισμό** και συγκεκριμένα αναφορικά με τα **μονοπάτια – διαδρομές**, θεωρούμε ότι θα πρέπει να εξειδικευτεί σαν δράση η καταγραφή/πλήρης αποτύπωση/αναγνώριση/επίσημος χαρακτηρισμός ως προϋφιστάμενα του 1923 ο καθαρισμός-συντήρηση, αποκατάσταση, σηματοδότηση των παραδοσιακών μονοπατιών-διαδρομών και ο προσδιορισμός τουλάχιστον ενός βασικού δικτύου που θα σχετίζεται με πολιτιστικού-περιβαλλοντικού αλλά και τουριστικού χαρακτήρα θέσεις (προορισμοί ή/και ενδιάμεσες στάσεις), με στόχο την προσέλκυση αντίστοιχου τουρισμού και τη διεύρυνση της τουριστικής περιόδου την άνοιξη και το φθινόπωρο, εποχές που αποτελούν και τις καταλληλότερες για την συγκεκριμένη τουριστική δραστηριότητα στη χώρα μας.
9. Όσον αφορά στη διαχείριση των **Στερεών Αποβλήτων**, η επεξεργασία των στερεών αποβλήτων σε ακατοίκητα μικρά νησιά:
 - έρχεται σε αντίθεση με άλλες αναφορές σχετικά με τη λειτουργία των ακατοίκητων νησιών-νησίδων ως εργαστηρίων της φύσης που άλλωστε στην πλειονότητά τους αποτελούν προστατευόμενες περιοχές,
 - θα έχει σημαντικό κόστος κατασκευής, διότι πέραν των εγκαταστάσεων για την επεξεργασία-διαχείριση των στερεών αποβλήτων θα απαιτηθεί και η δημιουργία κατάλληλων λιμενικών εγκαταστάσεων που φυσικά στερούνται τέτοιου είδους νησιά. Επίσης θα πρέπει να προβλεφθούν συστήματα ηλεκτροδότησης,

ύδρευσης κλπ., που είναι απαραίτητα για τη λειτουργία των εγκαταστάσεων.

- Η πρόταση αυτή σημαίνει ότι θα πρέπει να υπάρχει μεταφορά του προσωπικού από και προς το νησί σε καθημερινή βάση ή σε διαφορετική περίπτωση τη δημιουργία κατάλληλων υποδομών για την ολιγοήμερη διαμονή τους.
- Τα νησιά αυτά δεν θα είναι προσβάσιμα στις περιπτώσεις δυσμενών καιρικών συνθηκών που είναι συχνό φαινόμενο ακόμη και τους καλοκαιρινούς μήνες, περίοδο τουριστικής αιχμής για τα νησιά και άρα παραγωγής σημαντικού όγκου στερεών αποβλήτων
- Έτσι, το προτεινόμενο από τη μελέτη σύστημα θα έχει δυσανάλογα υψηλό κόστος κατασκευής αλλά και λειτουργίας σε σχέση με τον όγκο των απορριμμάτων που θα κληθεί να διαχειριστεί, θα είναι πολύπλοκο έχοντας υψηλό βαθμό επισφάλειας ως προς την ομαλή λειτουργία του.

Συνεπώς προτείνεται, η κατά προτεραιότητα προώθηση πρακτικών μείωσης του όγκου των προς τελική διάθεση στερεών αποβλήτων με την εφαρμογή προγράμματος διαχωρισμού τους στην πηγή (ΔσΠ) και διαλογής τους, και η επαναχρησιμοποίηση-ανακύκλωσή τους και παραγωγή κομπόστ, καθώς και η δημιουργία-λειτουργία ΧΥΤΥ όπως εξειδικεύονται από το επικαιροποιημένο Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕ.Σ.Δ.Α.) Νοτίου Αιγαίου (ΦΕΚ 4317/Β'/30.12.2016). Σε συγκεκριμένες μόνο περιπτώσεις, σύμφωνα με το ΠΕ.Σ.Δ.Α., ήτοι στις περιπτώσεις μικρών νησιών όπου η δημιουργία και λειτουργία ΧΥΤΥ δεν είναι ορθολογική, να πραγματοποιείται η μεταφορά του υπολείμματος που θα προκύπτει μετά από τις παραπάνω διεργασίες σε ΧΥΤΥ γειτονικών νήσων.

10.Στον τομέα της **Ενέργειας** και συγκεκριμένα τις ΑΠΕ :

- Για τα μικρά νησιά, με δεδομένο ότι η διασύνδεσή τους είναι δύσκολο να επιτευχθεί ακόμη και σε βάθος χρόνου, συμφωνούμε στην προώθηση του άξονα της ενεργειακής αυτόαρκειάς τους μέσω υβριδικών συστημάτων ΑΠΕ που όμως θα είναι συμβατά με την κλίμακα με το μέγεθος και το τοπίο των νησιών.
- Επίσης θεωρούμε ότι βάσει του μεγέθους αλλά και της τρωτότητας του τοπίου των νήσων θα πρέπει να αποκλεισθεί η εγκατάσταση μεγάλης κλίμακας μονάδων για το σύνολο των Κυκλάδων αλλά και για τα μικρότερα νησιά της Δωδ/σου. Ειδικότερα και ως προς τα Αιολικά Πάρκα συμφωνούμε στην πρόταση απαγόρευσης χωροθέτησης ΒΑΠΕ (Βιομηχανικών αιολικών πάρκων) προς αποφυγή σημαντικών αρνητικών επιπτώσεων στο φυσικό & ανθρωπογενές περιβάλλον και την τουριστική οικονομία.
- Εναλλακτικά και ως προς την αξιοποίηση του αιολικού δυναμικού της περιοχής θα πρέπει να διερευνηθεί η δυνατότητα δημιουργίας υπεράκτιων αιολικών πάρκων σε περιοχές που θα καθοριστούν με συγκεκριμένα κριτήρια που θα λαμβάνουν υπόψη μεταξύ των άλλων και την απόσταση από τα πλησιέστερα νησιά με στόχο τον περιορισμό της αισθητικής όχλησης.

- Προώθηση της διεύρυνσης παραγωγής ενέργειας από τον κυματισμό-θαλάσσια ρεύματα, με την υλοποίηση πιλοτικών μονάδων κυματικής ενέργειας.
11. Στην ενότητα **Καινοτομία, E&TA** και σχετικά με την ενίσχυση των ερευνητικών υποδομών της Περιφέρειας, προτείνεται η δημιουργία σε συγκεκριμένες περιοχές-νησίδες (π.χ. ιδιαίτερου φυσικού ενδιαφέροντος ή/και οικοσυστημάτων) εγκαταστάσεων που θα λειτουργούν για ερευνητικούς σκοπούς (π.χ. διαχείριση μεσογειακών οικοσυστημάτων, ερημοποίηση, διάβρωση) σε συνεργασία τόσο με εγχώρια όσο και με πανεπιστήμια της αλλοδαπής. Στην επίτευξη των ανωτέρω θα συμβάλει σημαντικά η ολοκλήρωση των Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών των προστατευόμενων περιοχών και η λειτουργία των μονάδων διαχείρισης τους.
 12. Προώθηση της **ορθολογικής χρήσης των υδάτινων πόρων**, να προταθεί η υλοποίηση (κατόπιν γεωλογικών μελετών) ήπιας μορφής παρεμβάσεων με τη δημιουργία μικροφραγμάτων σε χειμάρρους και ρέματα με σκοπό την τροφοδότηση – ενίσχυση του υδροφόρου ορίζοντα των νησιών ιδιαίτερα των μικρών. Όσον αφορά στη **Διαχείριση Υγρών Αποβλήτων**, θεωρούμε σκόπιμο να προταθεί η δημιουργία μικρών βιολογικών καθαρισμών ή υποδομών για την διαχείριση των λυμάτων μεμονωμένα ή σε ομάδες σε όλους τους οικισμούς παραθαλάσσιους ή/και παραδοσιακούς.
 13. Στην ενότητα του **Συστήματος Μεταφορών – Συγκοινωνίες** να τροποποιηθεί η αναφορά από «*Βελτίωση και επέκταση οδικού δικτύου Τριπόταμος-Λειβαδερή Τήνου*» σε «*Διάνοιξη της επαρχιακής οδού Τριπόταμος – Λιβαδερή Τήνου*» και η αναφορά «*Κατασκευή περιφερειακής οδού οικισμών Κιονίων, Πανόρμου (βάσει εγκεκριμένων μελετών) Τήνου*» σε «*Κατασκευή περιφερειακής οδού οικισμού Κιονίων (βάσει των υπό εκπόνηση μελετών)*» και να απαλειφθεί η αναφορά στον οικισμό Πανόρμου Τήνου.
 14. Στην ενότητα **Περιβάλλον-Τοπίο-Περιβαλλοντικές Υποδομές**, να γίνει τροποποίηση της προτάσεως της μελέτης όσον αφορά το θέμα του ΧΥΤΥ Άνδρου καθώς έχει ήδη εκδοθεί η με α.π. 36396/22.06.2018 (ΑΔΑ: 6Γ4ΕΟΡ1Ι-3ΦΚ) απόφαση ΑΕΠΟ για την κατασκευή και λειτουργία του ΧΥΤΥ Άνδρου.
 15. Να προστεθούν στον χάρτη και στις αντίστοιχες αναφορές, α) ο υφιστάμενος Λιμένας Πολλωνίων καθώς και ο υπό κατασκευή Νέος Λιμένας Πολλωνίων στη νήσο Μήλο, β) ο λιμένας Πανόρμου Τήνου και η δημιουργία μαρίνας εκεί καθώς και βελτιώσεις και επέκταση του λιμένα Τήνου προς δυτικά και νότια με νέες χρήσεις, γ) ο υπό μελέτη νέος Λιμένας Σχοινούσας στη περιοχή Λιβάδι, δ) η χωροθέτηση μικρής μαρίνας στον Άγιο Σώστη - Πόρτο Τήνου και στα Υστέρνια Τήνου.
 16. Προσθήκη της νήσου της νήσου Κέας στις περιοχές ανάπτυξης ειδικού δραστηριοτήτων μορφών τουρισμού (καταδυτικός τουρισμός) και της νήσου Τήνου στις περιοχές ανάπτυξης εναλλακτικού τουρισμού (γεωλογικός, περιπατητικός κλπ).

17. Η παρούσα μελέτη έχει στρατηγικό χαρακτήρα. **Διαπιστώνουμε ότι πέραν των στρατηγικών κατευθύνσεων, γίνονται παρεμβάσεις και στους όρους δόμησης** όπως η αρτιότητα γηπέδων και πυκνότητα στις τουριστικές εγκαταστάσεις καθώς επίσης αποστάσεις κτισμάτων από γραμμή αιγιαλού και ρέματα. Σε ερώτημα που τέθηκε κατά τη διάρκεια της τηλεδιάσκεψης, διευκρινίστηκε από το ΥΠΕΝ ότι οι παρεμβάσεις αυτές δεν είναι σε επίπεδο κατευθύνσεων για τα υποκείμενα σχέδια ή για την αναθεώρηση των υπερκείμενων, αλλά είναι δεσμευτικές και εφαρμοστέες. Το γεγονός αυτό αντίκειται στον ίδιο το χαρακτήρα του σχεδιασμού και θα δεσμεύσουν (ή θα προτρέψουν επί το δυσμενέστερο) την επικείμενη αναθεώρηση του Χωροταξικού Πλαισίου για τον Τουρισμό και επίσης θα ανατρέψουν τον υποκείμενο θεσμοθετημένο σχεδιασμό (ΓΠΣ – ΣΟΟΑΠ) ο οποίος εξ' αντικειμένου είναι αυτός που θεσπίζει κανονιστικούς όρους. Το γεγονός αυτό επισημάνθηκε και από τους φορείς είτε κατά τη διάρκεια της τηλεδιάσκεψης είτε από τις γνωμοδοτήσεις. Εάν εφαρμοσθεί σύμφωνα με τη μελέτη τότε θα δημιουργηθεί πληθώρα προβλημάτων ιδιαίτερα στα μικρά νησιά αφού είναι γενικευμένης εφαρμογής. **Προτείνουμε επομένως την απάλειψη κάθε αναφοράς σε όρους δόμησης και αποστάσεις κτισμάτων από ρέματα ή αιγιαλό, ή σε αντίθετη περίπτωση να διατυπωθεί ότι οι αναφορές αυτές δεν έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα (δεν είναι άμεσα εφαρμοστέες) αλλά έχουν χαρακτήρα κατευθύνσεων για τα υποκείμενα ή υπερκείμενα επίπεδα σχεδιασμού τόσο σε νέο σχεδιασμό όσο και σε ενδεχόμενη αναθεώρηση.**
18. **Τίθεται ένα γενικότερο θέμα σε σχέση με την αναγνώριση του υφιστάμενου οδικού δικτύου ως κοινόχρηστου** (πλην ασφαλώς των δημοτικών – κοινοτικών – εθνικών οδών). Οι διαδικασίες αναγνώρισης είναι μακρόχρονες και δαιδαλώδεις με αποτέλεσμα δρόμοι που λειτουργούν επί δεκαετίες να μην είναι αναγνωρισμένοι και να μη μπορεί να χωροθετηθεί οποιαδήποτε δραστηριότητα με πρόσωπο σε αυτούς. Με τον πρόσφατο πολεοδομικό Νόμο γίνεται αναφορά ότι το δίκτυο αυτό αναγνωρίζεται μέσω των τοπικών χωρικών σχεδίων αλλά και πάλι αυτή είναι μια μακροχρόνια διαδικασία. Υπάρχουν περιοχές όπου υπάρχει κτηματολόγιο (Ρόδος – Κως – Λέρος Ιταλικό αλλά και άλλες που έχουν ενταχθεί στο Εθνικό Κτηματολόγιο). Προτείνουμε για τις περιοχές αυτές να γίνει αναφορά ότι το οδικό δίκτυο που καταγράφεται κτηματολογικά αποτελεί κοινόχρηστο χώρο και δεν απαιτείται οποιαδήποτε διαδικασία αναγνώρισης. Προτείνουμε επίσης να εξεταστεί το ενδεχόμενο να θεωρηθεί αναγνωρισμένο οδικό δίκτυο αυτό που έχει δημόσια έργα υποδομής (δίκτυα κλπ) ή συντηρείται από τους Δήμους.
19. Στον πρώην **Δήμο Καλλιθέας νήσου Ρόδου** στην περιοχή Κοσκινού, δεν υπάρχουν πλέον λατομεία (έχουν κλείσει με Απόφαση Νομάρχη και δεν λειτουργούν εδώ και τρεις δεκαετίες). Στην ευρύτερη περιοχή προωθείται η δημιουργία **ζωνών ΠΕΡΠΟ από την Οικιστική Μηχανικών, Οικονομολόγων – Καθηγητών (Ήρινα) και Δικηγόρων.** Η χωροθέτηση των ζωνών αυτών είχε ενσωματωθεί στην Ειδική Χωροταξική Μελέτη Ρόδου (τη δεκαετία 90) η οποία δεν

θεσμοθετήθηκε και προβλέπεται στο ΣΧΟΟΑΠ Καλλιθέας το οποίο είναι σε εξέλιξη στην τελική του φάση. Επειδή έχουν περάσει δεκαετίες και το θέμα είναι κάτι παραπάνω από «ώριμο», θεωρούμε ότι **πρέπει να γίνει ρητή αναφορά στην παρούσα μελέτη – απόφαση σ' αυτές τις ζώνες ΠΕΡΠΟ που πρέπει να προωθηθούν κατά προτεραιότητα.** Παράλληλα πρέπει να εξαλειφθεί από τους χάρτες η λατομική ένδειξη που υπάρχει στην περιοχή αυτή.

20. **Τέλος, προτείνεται να ληφθούν υπ' όψη όλες οι προτάσεις που έχουν κατατεθεί από τους Δήμους φορείς οι οποίες αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της παρούσας εισήγησης.** Ενδεικτικά αναφέρουμε στο κεφάλαιο «Βασικοί άξονες και πόλοι ανάπτυξης» να προστεθεί «Τήνος (Χώρα) ως Εμβληματικός Προσκυνηματικός τόπος για την Ορθοδοξία διεθνώς, Τήνος (Πύργος – Έξω Μεριά) κέντρο μαρμαροτεχνίας, όπου έχει έδρα το Προπαρασκευαστικό και Επαγγελματικό Σχολείο Καλών Τεχνών Πανόρμου Τήνου (ΠΕΣΚΤΠΤ), το οποίο διδάσκει την μαρμαροτεχνία και μαρμαρογλυπτική είναι κέντρο της Μαρμαροτεχνίας της Τήνου και όλης της Ελλάδας. Η τοπική παράδοση της Τηνιακής Μαρμαροτεχνίας είναι εγγεγραμμένη στον κατάλογο άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της ανθρωπότητας της UNESCO. Το Π.Ε.Σ.Κ.Τ.Π (Προπαρασκευαστικό και Επαγγελματικό Σχολείο Καλών Τεχνών Πανόρμου Τήνου), θα πρέπει να ενδυναμωθεί διατηρώντας την θέση του στο ΥΠ.ΠΟ και να απαλειφθεί η προοπτική αναβάθμισής του σε Πανεπιστήμιο. Πρέπει τέλος να ληφθούν υπ' όψη οι παρατηρήσεις για την αιολική ενέργεια σε σχέση με το εύθραυστο νησιωτικό περιβάλλον κλπ.

Κατόπιν των ανωτέρω, ΕΙΣΗΓΟΥΜΑΣΤΕ:

Την έγκριση της Β φάσης Β1 στάδιο της μελέτης «Αξιολόγηση, Αναθεώρηση και Εξειδίκευση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου», με την προϋπόθεση να ληφθούν υπ' όψη από το ΥΠΕΝ όλες οι παραπάνω διατυπωθείσες προτάσεις καθώς και οι κατατεθειμένες προτάσεις των Δήμων – Φορέων που αναφέρθηκαν παραπάνω και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της παρούσας.